

Summer Halachos

Show# 285 | Aug 15th 2020

פרשת ראה פרק יד פסוק א

בָּנִים אַתֶּם לֵה' אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִתְגַּדְּדוּ וְלֹא תִשְׁיִמוּ קִרְחָה בֵּין עֵינֵיכֶם לְמַת:

רש"י שם

לא תתגודדו - לא תתנו גדידהר ושרט בבשרכם על מת כדרך שהאמוריים עושין, לפי שאתם בניו של מקום ואתם ראויין להיות נאים ולא גדודים ומקורחים:

דעת זקנים מבעלי התוספות פרשת ראה פרק יד פסוק א

בנים אתם לה' אלהיכם. ולכן אם מת אביכם הבשר ודם לא תתגודדו שהרי אינכם יתומים בכך כי יש לכם אב שהוא חי וקיים יתברך וית' שמו אבל העכו"ם כשמת אביו יש לו להתגודד שאין לו עוד אב כי אם עזו ואבנו שאין בם מועיל כדכתיב אומרים לעץ אבי אתה ולאבן את ילדתנו:

בכור שור – רב יוסף בכור שור אחר מבעלי התוספות תלמיד ר"ת - פרשת ראה פרק יד פסוק א

בנים אתם לה' אלהיכם: ואם מת אביכם אין לכם להתגודד ולעשות קרחה ולהצטער יותר - מדאי, כי אינכם יתומים בכך, שהרי יש לכם אב - גדול חי וקיים יתברך שמו, אבל גוי כשמת אביו אין - לו אב שיוכל לסייעו בעת הצורך כי אביו הנשאר לו של עץ, ואמו של אבן, כדכתיב "אומרים לעץ אבי אתה ולאבן את ילדתני", עליהם לבכות ולהתגודד ולקרר ולהוציא עיניהם, ר' יוסף קרא.

מכילתא דרבי ישמעאל פרשת בשלח

אלהי אבי וארוממנהו, אני מלכה בת מלכים אהובה בת אהובים קדושה בת קדושים טהורה בת טהורים. משל לאדם שהלך לקדש אשה פעמים בוש בה פעמים בוש במשפחתה פעמים בוש בקרובותיה אבל אני איני כן אלא מלכה בת מלכים וגו':

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף לו עמוד א

בנים אתם לה' אלהיכם, בזמן שאתם נוהגים מנהג בנים - אתם קרוים בנים, אין אתם נוהגים מנהג בנים - אין אתם קרוים בנים, דברי ר' יהודה; רבי מאיר אומר: בין כך ובין כך אתם קרוים בנים, שנאמר: בנים סכלים המה, ואומר: בנים לא אמון בם, ואומר: זרע מרעים בנים משחיתים, ואומר: והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי. מאי ואומר? וכי תימא, סכלי הוא דמקרי בני, כי לית בהו הימנותיהו לא מיקרו בני, ת"ש, ואומר: בנים לא אמון בם; וכי תימא, כי לית בהו הימנותא הוא דמיקרו בנים, כי פלחו לעבודת כוכבים לא מיקרו בנים, ת"ש, ואומר: זרע מרעים בנים משחיתים; וכ"ת, בנים משחיתים הוא דמיקרו, בני מעלייא לא מיקרו, ת"ש, ואומר: והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי.

שו"ת הרשב"א חלק א סימן קצד

שאלת משומד לעבודה זרה אם מטמא באהל אם לאו? מי אמרינן אף על פי שחטא ישראל הוא. או דילמא כיון דאין מחזירין לו אבידה ומותר להלוותו בריבית דיצא מכלל ישראל לגמרי ושכן כתב הרב רבי אברהם ז"ל. וכיון שכן אף לענין טומאה כן אף על גב דטומאה דאורייתא?

תשובה איברא ישראל משומד מותר להלוותו בריבית וכדאיתא בירושלמי בפרק קמא דעבודה זרה בכותאי דקסרין. וכן אין מחזירין לו אבידה דריבית ואבידה באחיה תליניהו רחמנא. ולפנים מן השורה להתחסד עמהם. והאי לא אחינו הוא ואין מרחמין עליו אדרבא מורידין. אבל לגבי טומאה באדם תליא רחמנ'. ועוד זה אדם הוא ולא בהמה דקידושין קדושין וגיטו גט ואשתו אסורה עד שיגרש בגט כישראל. ובכלל בנים הוא כדברי רבי מאיר בשילהי פרק קמא דקדושין. דגרסינן התם בנים אתם לה' אלהיכם. בזמן שאתם נוהגים מנהג בנים אתם קרויין בנים שנאמר בנים אתם לה' אלהיכם. אם אי אתם נוהגים מנהג בנים אין אתם קרויין בנים דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר בין כך ובין כך אתם קרויין בנים שנאמר בנים סכלים המה וכו'. וכי תימא סכלים הוא דמקרו בנים כי לית בהו הימנותא לא מיקרו בנים. ואומר (דברים ל"ב) בנים לא אמון בם. וכי תימא כי לית בהו הימנותא הוא דמיקרו בנים כי פלחי לעבודה זרה לא מיקרו בנים. ואומר (ישעיה א') בנים משחיתים. וכי תימא בנים משחיתים הוא דמיקרו בני מעליי לא מיקרו (הושע ב') והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי. ואף על גב דרבי מאיר ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה הכא רבי מאיר קראי קדייק.

שו"ת הרשב"א חלק א סימן רמב

לענין משומד אם מטמא באהל כישראל או לא. כבר שאלוני על זה מחכמי הארץ ואמרתי שמתמא ואסור לכהן ליכנס במקום שהוא קבור שם. ואף על פי שמותר להלוותו בריבית כדאיתא בפרק קמא דעבודה זרה בגמרא דבני מערבא בכותאי דקסרין. דריבית והחזרת אבידה באחיה תליניהו רחמנא ולפנים משורת הדין כדי להתחסד

עם האחים. והאי לאו אחינו הוא ולא ראוי לעשות עמו חסד ואדרבה מורידין אותו. אבל טומאה באדם תלייה רחמנא דכתיב אדם כי ימות באהל. והאי אדם הוא עדיין ולא בהמה וקדושין קדושין וגיטו גט. ולא עוד אלא שהוא בכלל בנים כדברי רבי מאיר בשלהי פרק קמא דקדושין. דתניא בנים אתם לה' אלהיכם. בזמן שאתם נוהגים מנהג בנים אתם קרויין בנים שנאמר בנים אתם לה' אלהיכם. בזמן שאין אתם נוהגים מנהג בנים אין אתם קרויין בנים. דברי ר' יהודה. רבי מאיר אומר בין כך ובין כך אתם קרויין בנים שנאמר בנים סכלים המה וכו'. עד וכי תימא כי פלחי לעבודה זרה לא מקרי בנים ואומר בנים משחיתים. וכי תימא בנים משחיתים הוא דמקרו בני מעליי לא מקרו. ת"ל והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי. ואף על גב דרבי מאיר ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה הכא רבי מאיר קראי קא דייקי.

תלמוד בבלי מסכת יומא דף פג עמוד ב

ותו, רבי מאיר ורבי יהודה ורבי יוסי הוּו קא אזלי באורחא, רבי מאיר הוּו דייק בשמא רבי יהודה ורבי יוסי לא הוּו דייקו בשמא. כי מטו לההוא דוכתא בעו אושפיזא, יהבו להו. אמרו לו: מה שמך? - אמר להו: כידור. - אמר: שמע מינה אדם רשע הוא, שנאמר כי דור תהפכת המה. רבי יהודה ורבי יוסי אשלימו ליה כיסייהו רבי מאיר לא אשלים ליה כיסיה. אזל אותביה בי קיבריה דאבוה אתחזי ליה בחלמיה: תא שקיל כיסא דמנח ארישא דההוא גברא. למחר אמר להו: הכי אתחזי לי בחלמאי! אמרי ליה: חלמא דבי שמשי לית בהו ממשא. אזל רבי מאיר, ונטריה כולי יומא ואייתיה. למחר אמרו לו: הב לן כיסן! אמר להו: לא היו דברים מעולם. אמר להו רבי מאיר: אמאי לא דייקיתו בשמא? אמרו ליה: אמאי לא אמרת לן מר? אמר להו: אימר דאמרי אנא חששא, אחזוקי מי אמרי? משכוהו ועיילוהו לחנותא, חזו טלפחי אשפמיה, אזלו ויהבו סימנא לדביתהו, ושקלוהו לכיסייהו ואייתו. אזל איהו וקטליה לאיתתיה. היינו (דתנן) +מסורת הש"ס: [דתניא]+: מים ראשונים האכילו בשר חזיר, מים אחרונים הרגו את הנפש. ולבסוף הוּו דייקי בשמא, כי מטו לההוא ביתא דשמיה בלה - לא עיילו לגביה. אמרי: שמע מינה רשע הוא, דכתיב ואמר לבלה נאפים.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף קכח עמוד א

אמר אבוי: רשב"ג ורבי שמעון ורבי ישמעאל ורבי עקיבא כולהו סבירא להו, כל ישראל בני מלכים הם. רשב"ג הא דאמרן, רבי שמעון דתנן בני מלכים סכין על גבי מכותיהן שמן וורד, שכן דרכן של בני מלכים לסוך בחול. רבי שמעון אומר: כל ישראל בני מלכים הם. רבי ישמעאל ורבי עקיבא דתניא: הרי שהיו נושין בו אלף מנה ולבוש איצטלא בת מאה מנה מפשיטין אותו ומלבישין אותו איצטלא הראויה לו. תנא משום רבי ישמעאל ותנא משום רבי עקיבא כל ישראל ראוין לאותה איצטלא.

Selected audio from our listeners

Comments on the Show

Comments on the show 1 *click here*

Comments on the show 2 *click here*

Comments on the show 3 *click here*

Comments on Previous Shows

Show 283 - Mashiach

Comments on the show 1 *click here*

Comments on Previous Shows

Show 284 – The Split in Ger I

Comments on the show 1 *click here*

Comments on the show 2 *click here*

Selected emails from our listeners

Comments on the Show

Hi, can you make a podcast about the Torah view on UFOs,/ aliens, could it be possible al pi the Torah etc...,

Thanks, Avraham Wachs

The New York City School Chancellor would like to mandate the Covid vaccine (**which is not being tested in anyone under the age of 18**) for all students when it is available.

This announcement should set off alarm bells for all school administrators and parents in any city!!

How can a vaccine that is not being tested in children under age 18 – and according to a recent survey **only 42%** of Americans want to take when it first comes out – be mandated for students?

Why are there so many Americans not interested in getting the vaccine (or giving it to their children)? Perhaps because...

1. The vaccine is being fast-tracked, skipping medical protocols usually used to test other vaccines for safety.
2. The vaccine uses a new technology (mRNA) that has never yet been approved for an infectious disease in humans. *“University of Cambridge: RNA vaccines: an introduction”*
<https://www.phgfoundation.org/briefing/rna-vaccines>
3. Some scientists are wary of a possibly dangerous phenomenon called “antibody-dependent enhancement (ADE)” with a coronavirus vaccine. *“Coronavirus vaccine developers wary of errant antibodies”* <https://www.nature.com/articles/d41587-020-00016-w>
4. Clinical trials have excluded anyone with cardiac or respiratory disease, those taking medicine for asthma, those with a history of seizures or epilepsy, and those with other medical conditions. **The vaccine is only being tested on healthy individuals over the age of 18.**
5. Minorities may not be well-represented in the Phase 3 clinical trials.

6. “At least 80%” of clinical trial participants endured systemic side effects from the Moderna vaccine. Bill Gates tries to explain this in a CBS interview: <https://www.youtube.com/watch?v=Xmmsgj5244Q> (Bill Gates Norah O’Donnell CBSN)

7. The vaccine can be FDA approved even if only 50% effective.

8. Dr. Fauci admits we do not know how long immunity from the vaccine will last. “Fauci says assume any Covid-19 vaccine will offer ‘finite’ protection” <https://www.youtube.com/watch?v=J4QwadoBWjY>

9. Industry experts think that the first COVID-19 vaccines might not actually prevent infection. FDA spokesman Michael Felberbaum told *Bloomberg*. “For licensure, we would not require that a vaccine protects against infection.”... “Moderna’s mRNA-1273, believed to be the leading candidate, also keeps *preventing the development of symptoms* as its **primary** goal.” (Thus, asymptomatic vaccinated students can spread the virus to others unknowingly) “Experts think first COVID-19 vaccines might not prevent infections” <https://www.newsbytesapp.com/timeline/world/62268/291991/experts-think-first-coronavirus-vaccines-won-t-prevent-infection>

-

Pharmaceutical companies are investing significant amounts of money into creating their Covid vaccines. If most adults do not want to get the vaccine, **the easiest way for them to recoup their investments and make a fantastic profit is to pressure legislators to mandate it for all students.** And as is the case with all other vaccines, their manufacturers will not be held financially liable for any damage or death that may result from the vaccine.

If your child’s school is considering mandating the Covid vaccine when it is available, please share this information with your school’s administration and ask them these questions:

1. **Will the benefits of this vaccine outweigh the possible dangerous risks to my child** – especially considering the first vaccine approved may not prevent infection nor transmission, but only lessen severe symptoms that children do not even have in the first place?
2. Would you give your child a medicine or treatment **that has not been tested for safety in his or her age group?** If not, why would I?

Sincerely,
Yehuda S.

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק א סימן מז

בענין חלב הקאמפאניעס שבמדינתנו.

ובדבר החלב של הקאמפאניעס במדינתנו אשר יש פקוח הממשלה ואם יערבו חלב בהמה טמאה יענשו וגם יסגירו את העסק שלהם שלכן ודאי מירתתי מלערב יש טעם גדול להתיר אף בלא שיטת הפר"ח משום דהעיקר ידיעה ברורה הוא כראיה ממש כהא דשבועות דף ל"ד גמ לעדות דממון. וגדולה מזה איתא בתוס' יבמות דף מ"ה בשם יש מפרשים גם לדין ראיית ב"ד לטבילת גר עיין שם. וזהו גדר אנן סהדי שמצינו בהרבה מקומות. ואף לעדי קיומא דקידושין שאף שלא ראו אלא היחוד הוא כראו הביאה ממש ונעשית א"א גמורה אף לחייב מיתה להבא עליה אחר אח"כ ושלא לתפוס בה קידושין אחרים. ויותר מזה חזינן דאף אנן סהדי פחותה מזו כהא דחזקה אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות שהוא כראיה ממש ונחשב כהוו עדים לקיומא אף לקולא לענין שלא להצריכה גט מהשני בקטנה שלא מיאנה והגדילה וניסת לשני בכתובות דף ע"ג ושמואל לא פליג אלא משום שאין אדם יודע שאין קידושי קטנה כלום וע"ד קידושין הראשונים בועל עיין שם, אף שאין בועל ביאת זנות הוא רק לרוב בנ"א ומ"מ נחשבה ידיעה זו כראיה ואף שצריכין אנו לעוד דבר דהוא רק ידיעה דהא לא ראינו רק יחוד ולרב הוא עוד תלתא שהם רק ידיעות שאף שסובר אדם יודע שאין קידושי קטנה כלום ודאי איכא מעוט שאין יודעין גם לדידיה כיון דאיכא מ"ד שסובר דאין אדם יודע עיין בתוס' גיטין דף מ"ה משום שאין לומר שתהיה פלוגתתם רחוקה אך מ"מ מצד הרוב היודעין שאין קידושי קטנה כלום והרוב שאין בועלין ביאת זנות והרוב שביחוד יש גם ביאה אף שאיכא ג' מעוטים כנגדם שאף אם נימא כמעוט אחד לא היו קידושין מ"מ נחשב לרב כעדים לקיומא ממש שבעיל לשם קידושין אף לקולא שלא יתפסו קידושי השני וגם שמואל מודה בעצם הדין כדלעיל אלמא דישי לידעה דין ראייה ממש.

ויש ידיעה שאף בנפשות נחשב ראי' דבמנאפים עד שיראו כדרך המנאפים אף שהחיוב הוא רק אם הכניס כמכחול בשפופרת שלא ראו זה. ומשמע מרש"י ב"מ דף צ"א שכתב דלא הזקינתן תורה להסתכל כ"כ, דבכה"ג ברוצח ושאר מיתות לא היו מחייבין מיתה ורק במנאפים לא הזקינתן תורה להסתכל ומחייבין אותן מיתה אף שאינה ראייה. וא"כ צריך לומר שבעצם ידיעה היא כראיה גם לגבי נפשות ולכן נהרגין במנאפין ורק בשאר מיתות הוא גזה"כ שלא ידונו ע"פ ידיעה ולכן במנאפין שהיה נמצא שלא יהרגו לעולם כדאיתא בספ"ק דמכות סובר שמואל דמוכרחין לומר דבמנאפין נהרגין ע"פ ידיעה זו ולית בהו גזה"כ זה לענין ידיעה זו אבל אם ידיעה לא היה בעצם כראיה איך שייך לומר שיהרגו כדרך המנאפין דהא עכ"פ לא ראו וליכא עדים אלא ודאי שבעצם הוא כראיה לכל דבר רק שנתחדש דבנפשות לא ידונו ע"פ עדות ידיעה ובמנאפין לא נתחדש לענין ידיעה זו.

ולכן בחלב שאסרו רק בחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו יש להתיר גם בישראל יודעין ידיעה ברורה דהוי כראיה. וזה שאם יערבו יענשו ויצטרכו לסגור העסק שלהם שהוא הרוחה של כמה אלפים והממשלה משגחת אליהם הוא ודאי ידיעה ברורה שהיא כראיה שלא היה בכלל איסורם. וזה הוא גם לכו"ע דאין טעם לחלוק בזה ולכן הרוצה לסמוך ולהקל יש לו טעם גדול ורשאי וכמו שמקילין בזה הרוב בנ"א שומרי תורה וגם הרבה רבנים וח"ו לומר שעושין שלא כדין. אבל מ"מ לבעלי נפש מן הראוי להחמיר ואין בזה משום יוהרא וכך אני נוהג להחמיר לעצמי אבל מי שרוצה להקל הוא עושה כדינא ואין להחשיבו כמזלזל באיסורין.

ובאם אחד נהג להחמיר אם נאסר מדין מנהג ג' פעמים תליא אם היתה כוונתו להחמיר אף אם הדין הוא להתיר וכ"ש בידע בעצמו שיש להתיר ומ"מ נהג איסור יש עליו איסור נדר דנהג ג"פ אבל אם החמיר משום שהיה סבור שאסור מדינא או אף רק שאסור מספק וחשב על המקילין שאולי טועין בדין או שאולי הם מזלזלין באיסורין אין עליו דין נדר מצד מנהגו וא"צ היתר. והנני ידידו, משה פיינשטיין.

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ב סימן לה

בדבר חלב הקאמפאניעס שבמדינתנו שבארתי בספר אגרות משה סימן מ"ז בחיו"ד שליכא איסור חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו, אבל מ"מ מן הראוי לבעלי נפש להחמיר, שמטעם זה ודאי ראוי למנהלי ישיבות קטנות שיתנו להתלמידים חלב של אלו הקאמפאניעס שמעמידין ישראל לראות החליבה, ואף שהוא ביוקר מעט שלהישיבות עולה זה סך גדול במשך השנה והמצב של הישיבות דחוק בשנים אלו שבשביל זה מקילים באיזו ישיבות, מ"מ כדאי להחמיר כי גם זה הוא מעניני חינוך ולמוד שידעו שכדאי וראוי לבני תורה להחמיר אף כשיש רק חשש איסור, דמזה יתבוננו לראות איך לירא מאיסורין, וכל הוצאות הישיבה הרי הוא כדי לחנך דור נאמן לה' ולתורתו, ומעניני חינוך אין לצמצם. אבל במקומות הרחוקות שאין שם קאמפאניעס מחלב שישראל רואהו, והוא דבר קשה מאד להשיג חלב שישראל רואה בשעת החליבה אף ליחידים אין להם להחמיר.

פרי חדש יורה דעה סימן קטו ס"ק ו

מיהו בדיעבד אין לחוש לכל זה. קיצר במקום שהיה לו להאריך, דלכאורה משמע שאף שלא ראה הכלי שחולבין בו ואף שלא נמצא בתחילת החליבה דמותר, והא ודאי ליתא, והילך לשונו בתורת חטאת כלל פ"א [דין ו], כתב הב"י [עמוד כח ד"ה וכתב] בשם הסמ"ק [סימן רכג עמוד רלד] והרבינו פרץ דאפילו אין דבר טמא בעדרו יש להחמיר להיות שם הישראל בתחילת החליבה פן יערב או ישים הגוי חלב טמא בכלי קודם שיבוא הישראל עכ"ל, ובארוך [איסור והיתר הארוך שם] דלכתחילה יש לנהוג כדברי הסמ"ק דצריך לראות בכלי שלא היה בו דבר טמא וגם צריך לראות תחלת החליבה, מיהו בדיעבד אם לא ראה בכלי רק ראה תחלת החליבה בדיעבד מותר ע"כ. הנה דעתו ז"ל דבדיעבד כיון שאין דבר טמא בעדרו לא חיישין

שממקום אחר הביא חלב טמא מתחלה והניחו בכלי, אלא שאע"פ כן צריך שיהא שם בתחלת החליבה משום דחיישינן שמא אותו חלב שמצא שם שנחלב כבר הביאווהו ממקום אחר. ולא דק, שהרי באיסור והיתר הארוך ריש כלל מ"ה [שם] כתב וז"ל ובדיעבד מיהא מותר החלב אף אם החליבה הגוי באותו כלי שלו רק שראה הישראל מתחלה בכלי ואחר כך אפילו אם יוצא ונכנס ע"כ, אלמא דאפילו בדיעבד בעינן תרתי שיהא שם בתחלת החליבה ושיראה הכלי. וכבר השיגו הש"ך [ס"ק ח] וכתב דכן משמע בסמ"ק ושאר פוסקים להדיא ע"ש. ולכאורה יראה שאפילו שאין שום דבר טמא בעדרו וליכא למיחש כלל לאיחלופי חלב טמא, מכל מקום לא פלוג רבנן ואסרו כל חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו מידי דהוה אגבינות של גוים שאף אם העמידוהו בעשבים אסורה, וכן נראה מדברי השערי דורא [סימן פב] שכתב וז"ל חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו אפילו אין בהמה טמאה בדיר אסורה דלא ליפוק חורבא מינה ופורץ גדר ישכנו נחש כך פסק רש"י עכ"ל. וכי דייקית בה שפיר אין זה מחוור כלל, דבודאי חלב של גוי לא אסרוהו אלא היכא דאיכא חשש במילתא משום תערובת חלב טמא הא לאו הכי שרי, ותדע דהא בגמרא [עבודה זרה לט, ב] אמתניתין דקתני ואלו מותרין באכילה חלב שחלבו גוי וישראל רואהו אמרינן תנינא להא דתנו רבנן יושב ישראל בצד עדרו של גוי וגוי חולב לו ומביא לו ואינו חושש, פירוש ומדקתני יושב בצד עדרו של גוי מכלל שאינו רואהו חולב, ועוד אי ברואהו חולב פשיטא מתניתין היא, ופריך היכי דמי אי דליכא דבר טמא בעדרו פשיטא דשרי אף שאינו רואה כלל ואי דאיכא דבר טמא בעדרו אמאי, ומשני לעולם דאיכא דבר טמא וכי קאי חזי ליה וכי יתיב לא חזי ליה, מהו דתימא כיון דיתיב לא חזי ליה ניחוש דילמא מייתי ומערב ביה קמשמע לן דלא, ושמעינן מהכא דלא אסרו חלב גוי אלא כשיש חשש מתערובת חלב טמא, דהא בדליכא דבר טמא בעדרו התירו אף שאינו רואה כלל החליבה לא עומד ולא יושב, ואף כשיש דבר טמא בעדרו התירו אף שאינו רואהו חולב כל שיכול לראותו שאין שם חשש תערובת משום דמירתת, ואם היה דין חלב כגבינה של גוים היה לנו לאסור כל חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו אף דליכא חשש תערובת משום לא פלוג, אלא ודאי כדאמרן: ונמצינו למדין שדינו ממש כדין מורייס של גוים שאסרוהו משום תערובת יין ואם היין ביוקר שרי, הכי נמי אם חלב טמא אינו נמצא במקום אחד, או שנמצא אלא שהוא יותר ביוקר מחלב טהור, אין לאסור שם חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו אלא מותר לילך ולקנות מהגוים חלב שלהם. וכן מצאתי להרדב"ז בתשובה בסימן ע"ה [חלק ד אלף קמ"ז] כדברי וז"ל, עוד שאלת חלב שחלבו נכרי ואין ישראל רואהו ואין במקום דבר טמא, או כגון שהיה העדר בתוך הדיר ובדק ולא היה שם דבר טמא, ויצא והביא לו הנכרי חלב מאותו הדיר, אבל לא היה יכול לראותו חולב כלל אם גזרת החלב היא כגזרת גבינת הנכרים או לא: תשובה הדבר ברור כי הגבינה נאסרה במנין, אבל לא כן בחלב שחלבו גוי שאסרו אותו משום חשש דבר טמא. אבל נמצא כתוב במרדכי [עבודה זרה רמז תתכ"ו] עלה דהא דפרכינן בגמרא [שם] אי דליכא דבר טמא כו', יש מוכיחין מכאן שאם ברור לנו דאין בהמה טמאה בעדרו דמותר ליקח חלב מן הנכרים אף על פי שאין ישראל רואהו, וטעות הוא בידם דא"כ הוי ליה לאקשוויי אי דליכא דבר טמא בעדרו למה לי ישראל עומד בצד עדרו, ולדידי מיהא לא איריא, דלא מצי לאקשוויי הכי דבעינן עומד בצד עדרו משום גילוי, אבל משום חשש דבר טמא לא חיישינן

א נכנס כ"ד וכו' יוסף ב הרמב"ם נפ"ג מהלכות ק"ש ג טס צמח"ה ה"ר"ף והרמב"ם ד ה"ל"ף טס ר"ה טס עמ' ו טס ולפנינו צמח"ה ה"ר"ף והרמב"ם וה"ל"ף ז ר' יונה וה"ל"ף ח טס והרמב"ם טס

עג הישן עם אשתו ובניו איך יתנהג. ובו ד' סעיפים:

א * אשנים שהיו ישנים בטלית א' ובשר שניהם (א) נוגעים זה בזה (ב) לא יקרא ק"ש אלא אם כן היתה טלית מפסקת (ה) (ג) ביניהם * מממתניהם (ד) ולמטה: ב' אם היה ישן (ה) עם אשתו קורא בחזרת (ו) פנים לצד אחר ואפילו בלא הפסקת טלית משום דחשיבא כגופו ר' יוש מי (ו) שאוסר ונכון לחוש לדבריו: ג' אם היה ישן (ז) עם בניו בעודם קטנים מותר לקרות (ח) בחזרת פנים בלא הפסקת טלית ואם הם (ט) גדולים צריך להפסקת טלית: ד' יעד כמה הם חשובים קטנים התינוק עד שיהיו לו י"ב שנים והתינוקת עד שיהיו לה י"א שנים ואפילו הביאו ב' שערות מותר (ג) (י) ובשנת י"ג לתינוק וי"ב לתינוקת (יא) אם הביאו ב' שערות אסור בלא הפסק ואם לא הביאו ב' שערות מותר "ומשנת י"ג ואילך לתינוק וי"ב לתינוקת אפילו לא הביאו ב' שערות אסור:

באר היטב

(ח) ביניהם. ואז אפי' פניהם זה לזה מותר. ז"י: (ג) פנים. פי' שיחזירו שניהם אחריהם זה לזה. כ"מ מ"א: (ג) וצננת י"ג. ע' מ"א: משנה ברורה

(ה) ביניהם. ואז אפי' פניהם זה לזה מותר. ז"י: (ג) פנים. פי' שיחזירו שניהם אחריהם זה לזה. כ"מ מ"א: (ג) וצננת י"ג. ע' מ"א: משנה ברורה

א (א) נוגעים. נקט נוגעים משום דאז אסור לקרות בלא הפסקת טלית (ב) אפילו אם ירצו להחזיר פניהם מזה לזה (ג) ואם הם שוכבים פנים להדי פנים אסור לקרות בלא הפסקת טלית אפילו אם אינם נוגעים כל ששוכבים בקירוב אחד לחבירו: (ב) לא יקרא. (ג) שמא יבא לידי הרהור: (ג) ביניהם. ואז (ד) אפילו פניהם זה לזה מותר דשוב לא יבוא לידי הרהור: (ד) ולמטה. אבל מממתניהם ולמעלה אפי' בשרם נוגע זה בזה לא אתי לידי הרהור. ודע דבכל זה (ה) צריך ג"כ שיוציא ראשו לחוץ שלא יהא עיניו יוכל לראות את הערוה וצריך ג"כ לחוץ על לבו שלא יהא לבו רואה את הערוה וכדלקמן בריש סימן ע"ד ועי"ש בס"ק ב' מה שכתבנו עוד בזה. כתב הפר"ח דנראה לו דאם בדיעבד קרא בלא החזרת פנים ובלא הפסקת טלית דיצא ידי חובתו עי"ש והפמ"ג מפסק בזה וכן בס' ישועות יעקב עי"ש: ב' עם אשתו וכו'. משום דאשתו כגופו ורגיל בה (ו) וליכא הרהורא ומ"מ צריך חזרת פנים (ו) דפנים להדי פנים א"א דליכא הרהורא. ואם האיש מתחזיר פניו לבד והאשה נשארת כמות שהיא אף שפניה נגד אחוריו (ח) מ"מ הוא מותר לקרות דשוב ליכא הרהורא ובלבד (ט) שלא יהא בשרו נוגע בערותה אבל אם תרווייהו רצונם לקרות אז גם היא צריכה להחזיר פניה (י) ואפילו בשרם נוגעים זה בזה מותרים לקרות: (ו) שאוסר. ר"ל בלא הפסקת טלית. ולפי דבריהם (יא) צריך מאוד לזהר בזה בק"ש שעל המטה ובברכת המפיל שיהיה ביניהם הפסקת טלית ואז אפילו פנים להדי פנים מותר וכנ"ל: ג' עם בניו וכו'. דלדידהו לכו"ע אמרינן כיון דגם בהן חשובין כגופו וליכא הרהורא. ומ"מ פנים להדי פנים אסור ובפר"ח מיקל בזה והביא ראיה ובספר מאמר מרדכי וברכי יוסף דחו ראייתו. ומשמע עוד מדברי המ"מ דאפילו אם נימא דאין צריך להחזיר פנים עכ"פ בנוגע ערותו בבשרם או להיפך אסור: (ח) בחזרת פנים. היינו שיהא אחוריהם זה לזה ואם פני בניו נגד אחוריו צריך עכ"פ לזהר שלא יהא בשרו נוגע בערותן כן נראה לי וראיה מלקמן סימן ע"ד ס"ה דמוכח דאם בשרו נוגע בערות חבירו ג"כ אסור: (ט) גדולים. וה"ה קטנים אחרים שאינם בניו [כן משמע מהרמב"ם ועיין בביאור הגר"א סימן ע"ה ס"ד בהג"ה ויש ליישב] אך לפי מה שמבואר לקמן בסימן ע"ה ס"ד בהג"ה דקטן כל זמן שאין ראוי לביאה [היינו בזכר עד ט' שנים ויום אחד ובנקיבה עד בת ג' ויום אחד] אין ערותו ערוה לכאורה גם לענינינו יש להקל³ אם עדיין לא הגיע הזמן: ד' (י) ובשנת י"ג וכו'. ר"ל (יב) משהתחיל יום ראשון בשנה זו וכן מה שכתב ומשנת י"ג ואילך (יג) ר"ל ג"כ תיכף משהושלם השנת שלשה עשר וא"צ י"ג שנה ויום אחד רק שלימות (יד) ויום הלידה ג"כ בכלל כגון אפילו אם נולד באחד בתשרי בסוף היום כשבא לתחלת ליל שנת י"ד שנוולד בו היינו אחד בתשרי נשלם לו הי"ג שנים ונעשה גדול וכן הדין לענין בר מצוה אך דשם בעינין ג"כ שתי שערות ועיין לעיל בסימן נ"ה סעיף ט' ובמ"ב שם: (יא) אם הביאו ב"ש. עיין במ"א שכתב דלפי מה שפסק הטור באבן העזר סימן כ"א אסור משהגיע הזמן הזה אפילו לא הביאו ב' שערות. וגם אפי' בלא ק"ש אסורים לישן ביחד ערומים בקירוב בשר משהגיע הזמן הזה ועיין בח"מ וב"ש שם:

דמדברי הרמב"ם אין ראייה וגם מדברי הרמב"ם יונה לא משמע הכי שכתב לא יתחילו טעמא דמילתא דתנחומי אגלים מדאורייתא דכלל ג"מ הו' ולפיכך אמרו דכיון שעוסק במצוה פטור מן המצוה ואע"פ שכבר נקצר המה לא יתחיל עכ"ל ודין עוסק במצוה הוא אפילו דליכא שהות ועיין לעיל סימן ע' ס"ד דין העוסק בצרכי רבים וקיים ע"ז טס דדין זה ז"ע למעשה. וברמב"ם נהלכות אצילות פסק דמיחוס אצילות הוא מ"ע מד"ס ולפ"ז הדין עם ההג"ה ועיין צמח"ג סק"ד: * שנים שהיו וכו' נוגעים זה בזה. עיין צמח"ג דנראה סק"א מה שר' דפנים להדי פנים אפילו אינם נוגעים אסור הוא מהפמ"ג והמאמר מרדכי מפסק בזה ונ"ל דלפי דברי הפמ"ג אפשר דיש ליישב הקושא שניה של המ"א נסק"ז עי"ש: * מממתניהם ולמטה. נסתפקתי אם נענין שיהא חוץ עד סוף גופם או אולי אפילו הטלית קצר ולמטה דרגליהם נוגעין זה בזה שרי ומהגר"א ש"י המקור מסימן ע"ד ס"ו והתם הלא לא נענין רק ליסוד ערוה לחוד מדינא דמוכח ברמב"ם ס"ד"ה הלכה ז' ואפשר דהכא חמירא טפי ומשום הרהורא [רק דממעלה למתניו ס"ל דלא שייך הרהורא] ומדע דהא אפילו רק עגבתיהם נוגעים זה בזה דאין בהם משום ערוה כדליתא בגמרא² ואפ"ה אסור וע"כ הטעם משום הרהור ע"י נגיעה אפשר דאפילו למטה מזה יש הרהור וז"ע: כמזכר בספר עטרת היום דנ"א כל זה הסימן כשקורא ק"ש או מתפלל או מדבר ד"מ נפיו אבל להרהר ד"מ הלא קי"ל דמותר אפילו כשעורמו מגולה כמו שר' בסוף סימן ע"ה כ"ש מה ועי"ש שכתב עוד ומטעם זה מותר להרהר בדברים שנקדושה בשעת משמיע שרהור אינו דיטור לענין זה אע"פ שהוא כדיתור לענין להרהר במצוות המטונפות עכ"ל נקיור:

נעתיק פה ההקדמה מפמ"ג לסימן ע"ד וע"ה כי הוא נצרך מאוד א דע כי הדין איסור ערוה המטור צמין זה וצמין ע"ה נחלק למעשה חלקים כאשר יתבאר נעוה"י. [א] עינו רואה ערותו. [ב] לב רואה ערותו. כגון שהוא הולך בחלוק גלי מכנסים ונלי אזור או כגון שהיה מושכב ערום תחת המכסה והוציא ראשו לחוץ ולב עס הערוה תחת המכסה. [ג] גילי ערוה כגון שהולך בצמח ערום אף שהוציא ראשו לחוץ לצימ וגם לב מכוסה צננד דליכא כאל משום עינו ולב רואה את הערוה עכ"ז יש כאל איסור משום גילי הערוה. [ד] עיניו רואה ערות חבירו ואין חילוק בין ערות ישראל או עכו"ם ואפילו קטן כן ע' וקטנה נח ג' ופשיטא מלשה בין א"א בין פנויה (עיין צמ"ה). [ה] לב רואה ערות חבירו. והנה נענינו רואה ערותו דלות א' או דלות ד' נראה ערות חבירו אסור מה"מ דכמיב ולא יראה כן ערות דבר לקרות ק"ש או לעסוק ד"מ ודבר קדושה וא"כ הקורא ק"ש ורואה ערוה עובר בלאו מן התורה וה"ה כל דבר שנקדושה [אבל הרהור מותר בערוה אלא שומע כעונה אסור בערוה דהו' דיטור]²

שער הציון

(ה) גמרא: (ג) פמ"ג: (ג) לבוש וש"א: (ד) ב"י: (ה) פמ"ג: (ו) כ"מ: (ז) כ"מ: (ח) הגר"א וברכ"י ומ"מ ומג"ג: (ט) פשוט ועיין בסק"ח: (י) גמרא: (יא) שולחן שלמה: (יב) ב"ח וש"א: (יג) מ"א וש"א: (יד) פמ"ג: איש מצליח

1. וכן עיקר. והיכא דאפשר יש להחמיר ולחזור ולקרות (כה"ח אות ח): 2. ויש להחמיר היכא דאפשר, שיחזירו שניהם אחוריהם זה לזה (כה"ח אות ד): 3. ולדעת מרן שם שאוסר נראה דה"ה הכא שאין להקל:

הגהות ותיקונים: א) פ"ג ה"ל י"ז: ב) ברכות כ"ד ע"א: ג) צ"ל כדכיר:

הלכות קריאת שמע סימן עד עה

קח באר הגולה

דבר דלו אין לכן רואה ערוה שלהן מה שאין כן באיש (ב) ששם א"ח ועיין לקמן סי' ר"ו סעיף ג) : ה"ש שאר אבריו (יה) רואים את הערוה מותר אבל אם (יט) איזה מאבריו נוגע בין בערותו בין בערות חבירו אסור לקרות ק"ש או להתפלל. וירכותיו שהערוה שוכבת עליהן צריך להפסיקן (י) בבגד או להרחיקן בענין שלא יגע (כ) בהגיד בהם : ו' היתה טליתו חגורה על מתניו לכסותו (כא) ממתניו ולמטה (כב) אע"פ שממתניו ולמעלה הוא ערום (כג) מותר לקרות (יא) ק"ש אבל להתפלל אסור¹ עד שיכסה (כד) לכו² :

עה להזהר מגלוי שער וקול אשה בשעת ק"ש וכן שלא לקרותה כנגד הערוה. וכו' ו' סעיפים :

א * * טפח מגולה (א) באשה (א) * במקום שדרכה (ב) לכסותו אפי' היא (ג) אשתו (ד) אסור לקרות ק"ש (ז) כנגדה : הגה ו"א דוקא באשתו (ה) אצל (ו) באשה אחרת אפילו (ז) פחות (ג) מטפח הוי ערוה.

שערי תשובה

ענה"ט ועפר"ח מ"ש שיש לחוש דלמא משתלי כדלמרינן גבי שם כחוב על צטרו וצב"י כחז ליישב ראינו וכתב חילוק נכון דהתם כיון דנעמי למענד עובדא נפשיה לפשעו ולטבול ועול³ (ושוב⁴) חיידי דטרוד צעדימיה חיישין דמשתלי משא"כ בזה רואה לקרות ק"ש ומחמת זה חובק ידיו לכסות או להפסיק ולינו עושה מעשה אחר כי אם הק"ש או הנכרה שנשפלה הוא עושה כן אין משם שיכסה בין צנכרה דהו זמן מועט ובין בק"ש ע"ש :

באר היטב

ערומות יש בהן איסור אחר דהיינו איסור גילוי ערוה לא מצד הלבוש אלא מצד שנאמר לא יראה כן ערום דבר מש"ה אם הן עומדות ערומות זריכה שחאה יושבת כמ"ש רמ"א ע"ו. אלא שמה שכתב הרמ"א דלו אין לכן רואה ערוה שלהן הוא לאו דוקא לכן לכן בלא"ה אינו רואה ערוותן אלא על שלא חאה בגילוי ערוה לגמרי קאמר וט"ס הוא ו"ל ואז אינו נראה ערוה שלהן. ט"ז מ"א ע"ח. והנ"ח חולק וס"ל דגם באשה צעין הפסקה בין לב לערוה אפי' כשיש לה מלבוש. וט"ז חולק עליו ופסק להחיר כמ"ש הש"ע ע"ש ועיין צ"ד סי' ר'. ויעיין בספר אליהו רנה שמקיים הגירסא בש"ע ואז אין לכן רואה כו' דננשים נמי שייך לכן רואה ערוותן אלא דכיון שערוותן למטה חשוז לבישת חלוק כהפסקה. והעלה בספרו ליו"ד טעם למנהג הנשים דמצרכין על הטבילה במים משום דעל הרוז לכן חוץ למים. אכן אם הלז במים זריכה לכסות או לחבק צרועותיה ע"ש : (י) צנדה. וכתב הצ"ח ומשמע לי דלא מיקרי ערוה לענין זה אלא הגיד עצמו דאי צנדי אחי לידי הרהור אצל צנניעת הכיס לית לן זה דאפי' אי הוי נוגע צדיו לא אחי לידי הרהור ע"כ. ומהר"ם טיוולו חולק וס"ל דכיס נמי מיקרי ערוה לענין זה ותרתייהו אסירי עי' יד אהרן וצנינת ורדים בגן המלך סי' קנ"א : (יא) ק"ש. לפי שאינו מדבר לפני המלך משא"כ בתפלה שצריך לעמוד באימה ויראה ולראות עצמו כאלו עומד בפני המלך ומדבר עמו :

(א) באשה. אם לצושה דק ומחזי צטר מתוכה אסור. ה"ג מ"א : (ב) כנגדה. הר"י מקיל דאינו אסור אלא כשמסתכל בה אצל צרואיה בעלמא מותר עיין בית יוסף ולא נהירא אלא בכל ענין אסור צ"ח וכן הוא משמעות הפוסקים עיין ע"ח : (ג) מטפח. צ"ח חולק

ביאור הלכה

* טפח מגולה וכו'. עיין בספר שולחן שלמה שכתב דשיעור זה שייך אפי' בקטנה מצת ג' ואלוץ שהיא ראויה לביאה ואם היא צמ"א הוא מ"א שנה ואלוץ* וכדלעיל בסו"מ ע"ג ע"ש : * במקום שדרכה וכו'. עיין נמ"צ שכתבנו דאסור אפילו צנינות ענינם כ"כ בספר ח"א וכן משמע מביאור הגר"א בסעיף זה בהג"ה דמדמה ענין זה להא דבסעיף ו' ע"ש ומש"כ דיש מחיירין הוא מהנ"ח ופמ"ג נמ"ז אות ז' ע"ש והח"א הוכיח צנניעת אדם שלו דגם להרמז"ס יש להקל צננימת

דדעתו דאף אם העגבות נראין אין להקפיד דעגבות אין בהן משום ערוה וכן משמע קצת מביאור הגר"א ובאר"ה פסקי דעגבות יש בהן משום ערוה : (יח) רואים את וכו'. ר"ל ולא בעינן שיהא מכסה להערוה בפני עצמו באיזה דבר כדי שלא יראה האברים : (יט) איזה מאיבריו. (כ) דגורנין נגיעת שאר איבריו משום נגיעת ידיו ונגיעת ידיו שלא יבוא לידי הרהור : (כ) הגיד בהם. אבל (כא) בנגיעה דכיס אין להקפיד דאין לחוש בו משום הרהור והמדקדקין (כב) מדקדקין גם בזה כי יש חולקין. וכדיעבד יצא אפילו אם נגע הגיד בהירכים נפמ"ג לדעת הפר"ח המוכר לעיל בסו"מ ע"ג במ"ב סק"ד : א' (כא) ממתניו ולמטה. ר"ל אפילו רק עד למטה מערותו דבזה די מדינא לק"ש אבל לתפלה צריך שיהיה מכוסה כל גופו : (כב) אע"פ וכו'. (ג) במקום הדחק דאל"ה אין נכון לתחלה לעשות כן אפילו באיזה ברכה וכ"ש בק"ש : (ג) מותר לקרות. כיון שערוותו מכוסה וגם הטלית מפסקת בין לבו לערוה : (כד) לבו. ה"ה (לד) כל גופו נקט ונעט לבו אידי דרישא דבק"ש א"צ לכסות לבו. וטעם דתפלה חמורה לפי שבתפלה צריך לקרות את עצמו כעומד לפני המלך ומדבר עמו שצריך לעמוד באימה אבל בק"ש אינו מדבר לפני המלך :

א (א) במקום שדרכה. (א) מתי שזה מביא לאדם לידי הרהור כשמסתכל בו בכלל ערוה היא ואסור לקרות או להזכיר שום דבר שבקדושה נגד זה כמו נגד ערוה ממש (ב) ולפי מה שביארנו לקמן סעיף ו' בשם האחרונים דנגד ערוה ממש אסור אפילו בעוצם עיניו עד שיחזיר פניו ה"ה בזה ויש מתירין בזה אם הוא נזהר מלראות כלל. וכשא"א בעינן אחר נראה דיש לסמוך ע"ז : (ב) לכסותו. אבל פניה וידיה (ג) כפי המנהג שדרך להיות מגולת באותו מקום (ד) בפרסות רגל עד השוק⁵ ונהו עד המקום שנקרא קניא⁶ בל"א במקום שדרכן לילך יחף מותר לקרות כנגדו שכיון שרגל בהן אינו בא לידי הרהור ובמקום שדרכן לכסות שיעורן טפח כמו שאר גוף האשה (ה) אבל זרועותיה ושוקיה אפילו רגליהן לילך מגולה כדרך הפרוצות אסור : (ג) אשתו. ולכן (ו) צריך ליהדר בשעה שמינתק ומגולה⁷ דדיה שלא לדבר אז שום דברי קדושה : (ד) אסור לקרות. עיין בפמ"ג שהביא דיעות לענין דיעבד בזה אם צריך לחזור ולקרות כמו לענין ערוה גמורה וברדה"ח משמע דאפילו בדיעבד צריך לחזור ולקרות⁸ ומ"מ ג"ל דכשלא נתכוין להסתכל (ו) אין להחמיר בדיעבד לחזור ולקרות אף באשה אחרת : (ה) אבל וכו'. עיין בנשמת אדם שכתב דלכו"ע זה לא הוי אלא מדרבנן ומהני בזה עצימת עינים וכן בשער אשה המבואר בס"ב : (ו) באשה אחרת. (ז) בין פנויה בין א"א : (ז) פחות מטפח. ואם השוק מגולה (ט) י"א דאפילו אסור לקרות נגדה שהוא מקום הרהור יותר משאר

מתרגם : נ"ך :

שער הציון

(כ) ב"י : (כא) ב"י : (כב) דה"ח ועיין בה"ט : (כג) ת"ש הובא בשע"ת : (כד) ב"ח וא"ר : (ה) לבוש ופמ"ג וש"א : (ז) עיין בבה"ל : (ג) ח"א : (ד) פמ"ג וח"א : (ה) כ"כ א"ר בשם הרוקח ע"ש והח"א וכן מוכח בכתובות ע"ב ע"ב דהוא דת יהודית ע"ש : (ו) ח"א : (ז) עיין בב"י בשם הר"י ועיין ב"ח : (ח) פרי מגדים וש"א : (ט) ב"ח וט"ז :

איש מצליח

1. וכן פסק כה"ח (אות י"ח) : 2. מיהו בדיעבד אם התפלל כך יצא וכמ"ש מרן ברי"ס צ"א (כה"ח) : 3. בילקוט יוסף (עמוד קכ"ו) כתב דמן הרין אפשר להקל ולקרוא ק"ש ולברך כנגד בנות קטנות בגיל שמונה או תשע שנים וכו' ומ"מ נכון להתמיר לעצום עיניו או להפוך פניו לצד אחר, ע"כ. וכן דעת החו"א והובא בסוף הספר : 4. ובשו"ת יביע אומר ח"ו (חאו"ח סי' י"ד אות ב) כתב שאין שום הברל בזה בין בחו לאחרת ויש לאסור מגיל ט' מדינא : 5. ובילקוט יוסף (עמוד קכ"ו) פסק להתיר לכתחילה ככה"ג לקרות ק"ש ולברך בעוצם עיניו ומחזיר פניו הגהות ותיקונים : (א) ועיל : (ב) ושב : (ג) נגע : (ד) שמניקה ומגלה : הערות והארות : (1) עיין לקמן סי' ר"ו ס"ק ט"ז שכתב שם שיש להחמיר לכתחלה ע"ש : (2) עיין מ"ב סי' ע"ז ס"ק ל"ג אם עבר במזיד על איסור דרבנן לקרות במקום מ"ר וצ"ב אם כאן נקרא איסור דרבנן : (3) עיין בה"ל סימן צ"א ס"ב ד"ה צריך לענין דיעבד שכבר התפלל כן :

אף בראיה בעלמא במקומות המכוסים שבה. (ואף גבי איסור הליכה אחרי אשה אין חילוק בין פנויה לא"א).

סימן ל"ה

האם מותר להסתכל באמו, או בתו, או בת בתו, או בת בנו,
או אחותו, או אחות אמו, או אחות אביו.

ראיתי בספר תורת ההסתכלות להגר"י זילבר שליט"א (סימן י"ד אות כ') שכתב לחדש שעריות ותולדתן שאין לבו של אדם נוקפו עליהם דאין עוברין עליהן בלא תקרבו מן התורה, מסתברא דהסתכלות עליהם שלא לשם הנאה דמותר, דאינו חמור הסתכלות מלא תקרבו, ואלו הן: אמו, בתו, בת בתו, אחותו, אחות אמו, אחות אביו. ואפילו כשהן נשואות מותר, ואף דיש אופנים דאסור מדרבנן כמו שביארנו בספרנו מקור הלכה שבת ח"ב סימן י"ז, אם מכויין לאיזה צורך אין להחמיר מעיקר הדין ע"ש ולפי מה שהתבאר בסימנים הקודמים בגדרי לא תתורו וגדרי ונשמרת, הנה זה ודאי שנוהג בהם הלאוים הנ"ל, ורק דמכויין שאין לבו נוקפו עליהם לא חיישינן שיגיע לעבור על הלאוים הנ"ל כאשר חוששים בשאר נשים, ולכן כל שאינו מסתכל לשם הנאה נראה שאין לאסור, וכמוש"כ בתורת ההסתכלות הנ"ל. ולע"ד נראה שיש לדון להקל בכה"ג אף כשמסתכל ללא שום צורך.

אולם נראה שיש להחמיר במקומות המכוסים שבהם, דאף שאין לבו נוקפו עליהם, מ"מ במקומות המכוסים שבהם נראה שודאי יכול להגיע לידי הרהור, וכדמצינו כיו"ב למהרש"א בח"א ביומא (סט:) על הא דאמרינן (שם) דהועילה בקשת הרחמים של אנשי כנה"ג דלא מיגרי ביה לאיניש בקריבתה דבטלו אותו קצת דלא מיגרי איניש טפי בקרובים, ומיהו ודאי דמיגרי נמי השתא בקרובים כמו באחרים כמ"ש לענין יחוד עם בתו ע"ש (ונראה דמ"ש כמו באחרים לאו דוקא, ומלפנים היה כמו באחרים, והמכשול היה מצוי טפי מכיון שהם קרובים ודו"ק) וע"ע בשו"ת שרידי אש חאבה"ע (סימן קכ"א עמוד שצ"ה) ע"ש. ואכן מצאתי סייעתא גדולה לזה דבשו"ע או"ח (סימן ע"ה סעיף א') מבואר דטפח מגולה באשה במקום שדרכה לכסותו וכו' אסור לקרות ק"ש וכו' ובביאור הלכה (שם) כתב עיין בספר שולחן שלמה שכתב דשיעור זה שייך אפלו בקטנה מבת ג' ואילך וכו' ואם היא בתו הוא מי"א שנה ואילך וכדלעיל בסימן ע"ג ע"ש ואודות תחילת דבריו גבי קטנה זרה, עיין לקמן בזה, ועכ"פ בבתו כתב שהשיעור הוא מגיל י"א ולמד כן מהמבואר לעיל (סימן ע"ג סעיף ג' וד') ושדוקא אם הם גדולים צריך להפסקת טלית, אולם בעודם קטנים מותר לקרות בחזרת פנים ועד כמה הם חשובים קטנים וכו' התינוקות עד שהיה לה י"א שנים וע"ש ואף שבשו"ת אור לציון ח"ב (פ"ו ה"ב) כתב ע"ז שאין הראיה מוכרחת שהרי מצינו

שאעפ"י שקול באשתו וטפח באשתו אינו ערוה מ"מ לענין ק"ש יש לו דין ערוה ואסור לקרות כנגדו וכו' ולכן אין להקל בזה אף בבתו ע"ש הרואה יראה דכ"ז לגבי ק"ש, אולם לגבי איסור ערוה גם הוא מודה שאין איסור כדמשמע מדבריו.

והמתבאר עכ"פ מכ"ז, דבבתו גדולה לכו"ע הו"ל ערוה כבאשה אחרת, אלא שיש להוסיף עוד פרטים המבוארים בשו"ע (שם) בגדרי קטנה וגדולה. וז"ל מרן השו"ע שם: עד כמה הם חשובים קטנים התינוק עד שיהיו לו י"ב שנים והתינוקת עד שיהיו לה י"א שנים, ואפילו הביאו ב' שערות מותר, ובשנת י"ג לתינוק וי"ב לתינוקת, אם הביאו ב' שערות אסור בלא הפסק, ואם לא הביאו ב' שערות מותר, ומשנת י"ג לתינוק וי"ב לתינוקת אפילו לא הביאו ב' שערות אסור ע"ש וע"ע בשו"ע באבן העזר (סימן כ"א סעיף ו'): ... כיצד, מותר האב לחבק בתו ולנשקה ולישן עמה בקירוב בשר, וכן האם עם בנה כל זמן שהם קטנים, הגדילו ונעשה הבן גדול והבת גדולה עד שיהיו שדים נכוננו ושערה צמח, זה ישן בכסותו והיא ישנה בכסותה, ואם היתה הבת בושא לעמוד לפני אביה ערומה או שנתקדשה, וכן אם האם בושא לעמוד בפני בנה ערומה, ואעפ"י שהם קטנים משהגיע להכלם מהן אין ישנים עמם אלא בכסותן ע"ש ולמדנו דאף גבי אמו כשהוא גדול לא הותר לו להסתכל בה במקומות המכוסים. ומינה נלמד במכ"ש לשאר עריות שהם קרובותיו, דאעפ"י שאין לבו נוקפו עליהם שאין היתר להסתכל במקומות המכוסים שבהם. ואף בקטנות אסור כבזרות דכל ההיתר של קטנות מצינו רק גבי אב לבתו ואם לבנה. ועפ"ה נלמד ג"כ לשאלה אם האב יכול לרחוץ את בתו, דנראה שאם היא קטנה (בשיעורים של קטנה הנ"ל) מותר, וכשגדלה (בשיעורים הנ"ל) אסור. ולפי מה שכתב בבית שמואל באבה"ע (שם ס"ק י"א) דאפשר שה"ה באחר וע"ש י"ל דה"ה בנדה שיש להקל באח, וכ"כ בספר טהרת העינים (פ"ג עמוד כ') שבאח קיל יותר ע"ש ונראה פשוט דה"ה באחות גדולה לאחיה הקטן, וזה נלמד במכ"ש מאח לאחותו.

ואף שראיתי הלום בספר טהרת העינים (הנ"ל) שכתב שלא מצינו בפוסקים שאסרו להביט במקומות המכוסים של אמו, אם אביו, בתו, בת בנו, בתו או אחותו וכו', החילוק בין עריות אלו לשער עריות הוא מפני שאין לבו נוקפו עליהן, ובודאי לא יעלה על דעתו מחשבת זנות, ואין חילוק בין שהן פנויות או נשואות, ובהערה (שם) כתב שאיסור ההסתכלות נובע מהחשש שימשך אחריהן ויבא לידי זנות, וכיון שאין לבו נוקפו בהן אין לחוש לזה ע"ש וודאות זו שלא בא בכה"ג למחשבת זנות לא ידעתי מנ"ל והעיקר נראה כמש"כ שיש לאסור, וכמו שמתבאר ועולה מהפוסקים הנ"ל, ובטהרת העינים (שם עמוד כ"ב) וכן לקמן (פי"ז) מסתפק בשאר קרובות שבתולדה כגון אחות אביו או אחות אמו אם יש להתיר להסתכל בהן במקומות המכוסים וע"ש, ולפי דברינו כ"ש שיש לאסור בקרובות אלו, דהרי אף בקרובות לו אסור וכנ"ל, עוד כתב (שם) דבת אחיו או בת אחותו או בת דוד כשהיא למעלה מגיל י"א נחשבת כערוה גמורה אפילו כשהיא פנויה ואין צד קולא להביט בגופן במקומות

המכוסים אף כשאינו מכוון להנות, וכ"ש שאסור בזה בקרובות שאינן בתולדה כגון כלתו וחמותו וכו' ע"ש ולפי מה שהתבאר יש לאסור באלו, וה"ה אף ביותר קרובים לא רק מגיל י"א אלא אף קודם לכן, ולא רק במקומות המכוסים אלא אף במקומות הגלויים. וכל הקולא עד גיל י"א זהו באב לבתו ואח לאחותו וכ"ל, ושור"ר הלום באז נדברו חיי"ג (סוף סימן ס"א) שנשאל אם שרי ראייה עכ"פ בלא הסתכלות במקומות המכוסים באחות או אמו וכתב להשיב דכל ראייה במקום סתר הוי כאש לנעורת וחשיב כמסתכל לשם הנאה והוסיף במוסגר שסברא כזו נזכרת בחזו"א (סימן ט"ז סק"ז) דראייה במקום סתר עושה את זה להסתכלות משום דהוי כאש לנעורת ע"ש וברוך שהנחנו בדרך האמת. אלא שלפי האמור בקטנים לפי השיעורים הנ"ל יש להקל באב לבתו וה"ה באח לאחותו וכנ"ל.

ונשובה לעיקר דין הסתכלות בעריות שהם קרובות במקומות שאין דרכם לכסות וראיתי בספר הסתכלות בהלכה (פ"א ה"ד) שג"כ דן בנד"ד וז"ל שם: מותר להסתכל בעריות שלא נאסרו באיסור יחוד, והיינו אמו, וסבתא שלו בין מצד אביו ובין מצד אמו, בתו ונכדתו בין מבנו ובין מבתו, ואיך חילוק בין כשהן פנויות ובין כשהן נשואות, וכ"ש דמותר להסתכל בבגדי צבעונין שלהן. ושם (ה"ה) כתב וז"ל: יש עוד עריות שמצינו בהן קולות כגון אחות אביו ואחות אמו דליכא בהן איסור דאורייתא בקירוב בשר כבשאר עריות וכו' לכן יש להסתפק אם יש איסור הסתכלות בהן ע"ש ובמקורות והערות להלכה ג' (שם) כ' דכ"כ בספר טהרת עינים (פ"ג) והטעם, דכיון דהתירו היחוד בהן מוכח דליכא תאוה בהן כלל וכו', ואין לחוש דאם יהנה מיופיין שיבא להרהר אחריהן או להתאוות לעבירה, ולכן לא שייך איסור הסתכלות בהן ושאף דלענין יחוד הזכיר השו"ע (ריש סימן כ"ב) היתר לגבי אמו ובתו מ"מ לענין חו"נ (סימן כ"א סי"ז) השווה הב"ח וב"ש וח"מ גם בת בתו, ונראה דה"ה בבת בתו ועיין באגרות משה (אבה"ע סימן ס') שחוקר בזה, עוד ציין למ"ב (סימן רכ"ה סק"א ושעה"צ שם) דכלל בהיתר הסתכלות גם אחותו. ובמקורות והערות להלכה ה' (שם) אחר שהב"ד הרמב"ם והשו"ע דבאלו ליכא איסור דאורייתא בקירוב בשר וכו' כ' דלגבי איסור יחוד הובא בזה מחלוקת באוצה"פ (סימן כ"ב ס"א) וכתב ע"ז דלשיטת המתירין מוכח דליכא חשש שיתאוה להן כלל וכו', וא"כ נראה דהסתכלות בהן ג"כ מותרת אבל לדברי האוסרין יש להסתפק דמצד אחד חמירי מאמו לגבי יחוד, אך יש להם קולא לגבי איסור קריבה וצ"ע ע"ש וכן נראה עיקר שאין איסור וכנ"ל. ושם (ה"ו) כתב דאף בעריות הנ"ל אם מסתכל עליהן וכוונתו ליהנות מראייתו דרך תאוה וזנות דאסור מן התורה כשאר עריות, ובמקורות וביאורים (שם) למד כן מדברי הב"ח (בקו"א לאבה"ע סימן כ"א) דאם היה לבו נוקפו עליהן והיה לו בחיבוקן הנאה פשיטא דאיסורא דאורייתא איכא בקירבה זו לערוה אילו היתה קטנה וכו', ונראה דה"ה לענין הסתכלות, ושוב ציין לשו"ת זכרון יהודה (דף נ"ג ע"ח) שכתב דאסור להסתכל בעריות כגון אשת איש או אחותו או בתו או כלתו, ומוכרחים לפרש דבריו דהא כדאיתא והא כדאיתא וכו', ושכן פירש בשו"ת ויברך דוד ח"ב (חאבה"ע סימן קכ"ב) ע"ש וזה חופף

תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף נז עמוד ב

א"ר יוחנן משום ר' בנאה: בכל שותפין מעכבין זה את זה, חוץ מן הכביסה, שאין דרכן של בנות ישראל להתבזות על הכביסה. ועוצם עיניו מראות ברע - א"ר חייא בר אבא: זה שאין מסתכל בנשים בשעה שעומדות על הכביסה. היכי דמי? אי דאיכא דרכא אחריתא, רשע הוא! אי דליכא דרכא אחריתא, אנוס הוא! לעולם דליכא דרכא אחריתא, ואפ"ה מיבעי ליה למינס נפשיה.

שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק א סימן נו

בענין איסור הסתכלות בנשים מגולות ממקומות שדרכן לכסות אם יש בזה חומר לאוין דג"ע ובאם צריך לילך במקומות שהנשים נמצאות כן ב' מנחם אב תש"כ. מע"כ ידידי הנכבד מו"ה ר' יעקב גרשון בורשטין שליט"א.

הנה בדבר שאסור לילך במקומות שהנשים יושבות והולכות מגולות בשרן ממקומות שצריכין להיות מכוסות כמו אצל חוף הים ולרחוץ עמהם בימים ובנהרות אם הוא בדין יהרג ואל יעבור. והוכיח כתר"ה מסנהדרין דף ע"ה במי שהעלה לבו טינא שאמרו חכמים ימות ואל תעמוד לפניו ערומה ולמ"ד אשת איש היתה משמע דהוא מדינא דהא אמר בשלמא למ"ד א"א היתה שפיר ורק למ"ד פנויה היתה הוצרך להטעמים דפגם משפחה וכדי שלא יהו בנות ישראל פרוצות בעריות וכדאיתא דיוק זה בבעה"מ. הנה שני חלוקים יש, חדא דשם הוא להתרפאות מתאוותו להעבירה ליהנות מהערוה, שזה חמור מלעבור להנצל מהריגת המאנס כדסובר בעה"מ חלוק זה לענין הנאת עצמן, שמתיר בעה"מ אף בג"ע כשמאנסין אותו לעבור שמ"מ להנאתו להתרפאות מתאוותו אוסר גם הוא בג"ע, אף שבשאר עבירות כמו שמתאוה לאכול הנבלה או לאכול ביו"כ מותר כדביאר בהגהות הב"ח שם שיטת בעל המאור עיין שם, והוא מהר"ן פסחים דף כ"ה. וחלוק זה אפשר הוא גם בתעמוד לפניו ערומה שלהתרפאות מתאוותו ליהנות בהסתכלותו בערמימותה אסור אף שאינו איסור ממש אבל ליהרג כשמאנסין אותו להסתכל בערומה כיון שאינו איסור ממש בלא נגיעה אפשר דאינו מחוייב ליהרג. ואף הרמב"ן שאינו מחלק בין להתרפאות מתאוותו להעבירה ובין להנצל מהריגת המאנס להנאת עצמו הוא רק לענין עצם הדין שסובר בעה"מ שאין חלוק בין שאר עבירות לג"ע באונסין להנאת עצמן והוא משום דסובר דהחומר בג' עבירות אלו שגם בצנעא יהרג ולא יעבור הוא משום דבדידהו איכא דין קדוש השם אף בצנעא, וכשמאנסין להנאת עצמן ולא להעביר על דת ליכא בזה משום קדוש השם דלכן הקשה דא"כ גם כשהתאוה ליהנות מהערוה יהיה מותר להתרפא כמו שמותר לאכול נבלה וביו"כ כשמתאוה כשהוא פ"נ, אלמא דג' עבירות אלו שאף בצנעא ימות ונהרג הוא מצד חומר עבירות אלו ומטעם זה אין מתרפאין לכן יש לו גם ליהרג אף שהוא מאנסו להנאתו שאין בזה משום קדוש השם מצד חומר האיסור. אבל לענין מה שאמרו ימות ולא יתרפא אף רק בעמידתה לפניו ערומה שאינו איסור ממש גם הרמב"ן אפשר יחלק שהוא רק להתרפאות מתאוותו להעבירה אסור אף בזה ולא במאנסין אותו להסתכל שלא יתחייב ליהרג ע"ז שהרי הוא חלוק דמסתבר ולמה יפלוג הרמב"ן על סברא זו.

וטעם בעה"מ שאף לענין היתר דלהנאת עצמן מחלק דלהתרפאות מתאותו ליהנות ממנה שאני ואסור, נראה דכיון שבג' עבירות אלו יש ענין קדוש השם גם בצנעא ממילא מה שמתאוה ליהנות דוקא מאשה זו שהיא בעבירה דג"ע לו הוא חלול השם דמחוייב למות ולא לעבור, ול"ד לנתאוה לאכול הנבלה או ביו"כ שאף בפרהסיא מותר לו לאכול אף שבפרהסיא גם בכל עבירות יעבור ואל יהרג אלמא דהתאוה לאכול איסור אין בזה ענין חלול השם, הוא משום דהתאוה לאכול הנבלה אינו משום דהיא נבלה אלא משום דהיה בשר שהריחה ואם היה הבשר כשר היה ג"כ מתאוה לו בזה שהריחה וכ"ש ביו"כ שליכא היתר כלל ואם היה בחול היה נמי מתאוה לאכול ונמצא שלא היתה תאותו לעבור איסורין לכן אף בפרהסיא הוא ככל חולה שנדחו כל האיסורין מפני פ"נ, אבל במה שמתאוה לאשה זו דוקא שהיא ערוה עליו והיה אסור לו להתאות לה הוא תאוה לעבור איסור וכ"ש למה שמשמע בגמ' שיש לתלות שרק מחמת שהוא איסור ומים גנובים נתאוה כ"כ עד לחלות למות מזה הוי זה גופיה חלול השם שאף בצנעא הוא בג"ע בדין חיוב קדוש השם למות ולא לעבור. והרמב"ן לא ניחא לו לחלק כיון דאפשר גם בג"ע שנזדמן שנתאוה לאשה זו לא מצד האיסור כמו באכילה.

עכ"פ ממה שאסור להתרפאות ליכא ראייה שגם יהרג באנסו אותו להסתכל בערומה. וגם לבד זה הא כשאינו מתכוין ליהנות מההסתכלות גם האיסור קיל טובא שהא בלא דרך תאוה אף בנגיעה וחבוק ונשוק ליכא הלאו ואינו לוקה כמפורש בש"ך סימן קנ"ז ס"ק י"א ומשמע לו כן גם מן הרמב"ם כ"ש שבהסתכלות שלא בדרך תאוה שהוקלש האיסור וממילא אף כשיעשה מזה קצת תאוה ודאי קיל ממסתכל לכוונה ליהנות ממנה כהא דרוצה להתרפאות בזה שימלא תאותו בהסתכלותו וא"כ אין למילף מזה שאסור להתרפאות בהסתכלות לכוונת הנאה ממנה שיהיה מחוייב ליהרג כשמסתכל שלא לכוונת הנאה אף שיוגרם מזה קצת הנאה שהוא איסור קלוש.

ועוד שהסתכלות שיהיה שייך לאיסור ג"ע הוא רק כעובדא דהתם שהאשה באה או שהובאה לזה שיסתכל בערמומיתה אבל מה שהוא הולך למקום שנשים נמצאות מגולות בבשרן אין זה שייך לג"ע אלא שהוא איסור אחר דמביא לידי הרהור ועובר על ונשמרת מכל דבר שהוא איסור הרהור שיש לחוש שיבא מזה להוצאת זרע לבטלה וגם לפעמים בא תיכף להוצאת זרע. והטעם דבקרא שילפינן משם איסור לשאר דברים לבד ביאה להרמב"ם שהוא מדאורייתא נאמר לא תקרבו שהוא לאו על נגיעה דרך תאוה בקירוב בשר כדכתב הרמב"ם בר"פ כ"א מאי"ב כל הבא על העריות דרך אברים או שחבק ונשק דרך תאוה ונהנה בקירוב בשר ה"ז לוקה אבל הסתכלות ליכא בלאו זה אלא הוא איסור אחר דנקט הרמב"ם בה"ב וליכא ע"ז מלקות אלא מכת מרדות, ואף שלא הזכיר טעם האיסור בכאן הזכיר זה שם בהכ"א באיסור להסתכל בנשים בשעה שהן עומדות על הכביסה ובאיסור להסתכל בבגדי צמר של אשה שהוא מכירה שהוא שלא יבא לידי הרהור, והוא כדכתבתי שאיסור הסתכלות אף כשהיא מגולה ממקום שדרך לכסותן כמו בעומדות על הכביסה הוא משום שלא יבא לידי הרהור, וא"כ אין בזה שייכות לאיסורים דג"ע. אך אפשר אולי לומר שהאיסור דה"ב הוא ג"כ איסור קריבה אבל בלא נגיעה הוא רק מדרבנן, ועיין בהגמ"י אות א' שהביא מאדר"נ שדריש מלא תקרב גם שלא ידבר עמה דברים בטלים והוא אסמכתא אבל כיון שסמיך להא דלא תקרב אלמא דהוא מדרבנן מאיסורי קריבה ואם כן גם הסתכלות הוא מאיסורי קריבה מדרבנן אף שאינו נוגע בה כמו הדבור, אבל איסור זה הוא רק בכוונה ליהנות מזה ולכן כתב אפילו באצבע קטנה

שהוא ממקום שהדרך להיות מגולה דכיון שנתכוין ליהנות אין לחלק בין מקום שצריך להיות מגולה למקום שדרכן לכסות. ובהכ"א איירי בלא כוונה ליהנות מ"מ אסור להסתכל במקום שדרכן להיות מכוסה אף שאין בזה ענין קריבה מחשש שלא יבא לידי הרהור, וכן אסור להסתכל בבגדי צבעונין אין שייך קריבה רק שאסור מצד הרהור. ואיכא לפ"ז בהסתכלות במקומות שדרכן לכסות בכוונה ליהנות ב' איסורין אחד מצד קריבות ואחד מצד הרהור, ובמקומות שדרכן לגלות במכוין ליהנות רק איסור קריבה, ובלא כוונה ליהנות יהיה אסור רק במקום שדרכן לכסות ורק מצד חשש הרהור. וכן משמע לכאורה מהרמב"ם. אבל הא בע"ז דף כ' דריש מונשמרת מכל דבר רע הא דאסור להסתכל בנשים שהוא איסור מצד הרהור, ואם הוא כפשטות הלשון שאף במקומות המגולין איירי ונוקים בכוונה ליהנות דרק בזה אסרי הרמב"ם וש"ע והא דמקשה על רשב"ג ולא תירץ שרשב"ג לא נתכוין ליהנות הוא משום דכיון שהתפעל רשב"ג מיופיה עד שאמר עליה מה רבו מעשיך ה' נחשב זה הנאה כדכתבתי בספרי אגרות משה סימן מ' באו"ח עיין שם, הרי להרמב"ם למה שמשמע הוא מצד איסור קריבה ולא מצד איסור ונשמרת, ואם נוקים שאיירי הברייתא במקומות שדרכן לכסות ובלא כוונה ליהנות שאסור רק משום הרהור יקשה מה הוקשה לו על רשב"ג יתיר דהיה במקומות שדרכן להיות מגולות ואף שנימא שנחשב בהא דרשב"ג כנהנה כדכתבתי לא הי"ל להקשות מברייתא זו דהאיסור הוא משום הרהור שהוא רק במקומות שדרכן לכסות ולכן צריך לומר דבכל הסתכלות ליכא איסור קריבה אלא איסור ונשמרת מצד איסור הרהור, בין במכוין ליהנות שאסור אף במקומות המגולין, בין במקומות שדרכן לכסות שאסור בכל אופן אף בלא מתכוין ליהנות, דאיסור קריבה הוא רק בנגיעה. ומה שחלקן הרמב"ם בשתי הלכות הוא משום דיש חלוק ביניהם לענין מכת מרדות שסובר הרמב"ם שהוא רק בנתכוין ליהנות שדין זה נקט בה"ב והוא אף במקומות הגלויים ובהכ"א נקט הדין שאסור להסתכל בשעה שהן עומדות על הכביסה שהוא במקומות שדרכן לכסות שאיירי בלא מתכוין ליהנות, דבמתכוין הא אסור אפילו במקומות המגולין, ובדין זה ליכא מכת מרדות. ואף שאיסור דתרוייהו הוא משום ונשמרת שלא יבא לידי הרהור, מ"מ יש חלוק ביניהם לענין מכת מרדות משום דלא מצוי כ"כ שיבוא לידי הרהור בלא מתכוין ליהנות לכן סובר הרמב"ם מסברא דאין באיסור זה מכת מרדות, וכן לא כתב בה"כ באיסור הסתכלות בבהמה וחיה ועוף בשעה שמזדקקין זכר לנקבה שאיכא מכת מרדות משום דג"כ הוא שלא ליהנות לכן לא מצוי כ"כ שיבא לידי הרהור וליכא מכת מרדות. וגם נראה דהרמב"ם למד זה מגמ' דסנהדרין דף כ"ו בחשוד על העריות שא"ר ששת ארבעין בכתפיה שרש"י ותוס' פירשו שאיירי בחשוד לעבור איסור זנות ממש אבל לא היתה התראה או גם בלא עדים והמלקות הוא משום לא טובה השמועה, אבל הרמב"ם לא נראה לו פירוש זה דסובר דלכו"ע פסול כשבא על הערוה כדסברי כן ברא"ש ובעה"מ, וגם לא יפרש שהוא בעבר על חבוק ונשוק כדמפרש לדידיה הכ"מ דהא מאותו הטעם עצמו דלא ניחא לפרש בבא על הערוה משום דאין לחלק בהעבירות שפוסלין בין עריות דיצרו תוקפו לשאר עבירות כדכתב הרא"ש דדוחק הוא לחלק ובבעה"מ כתב דבבועל את הערוה אפי' ר"נ מודה דהא רע לשמים ורע לבריות הוא, וברור שאין כוונתו רע לבריות כפשוטו שהרי פוסל אף בבא על הערוה מרצונה הטוב אלא כוונתו דיש לזה דין רע לבריות דהוא עד דחמס כדמצינו באוכל נבלות לתיאבון שאף לרבא פסול כדפרש"י בדף כ"ז דכיון דמשום ממון קעביד דהא שכיחא בזול טפי מדהיתרא הו"ל כרשע דחמס, וה"ה כשגם הנבלה ביוקר אבל לא היה שם בקרוב בשר כשר דהא לא מחלק לרבא לומר שמכשיר אף באוכל נבלות לתיאבון אם הוא תיאבון אחר שלא בשביל

הזול דממון אלא משמע דכל תאוה דינו כעובר בשביל תאות הממון שהרי בשביל תאוה חזינן שחשוד לעבור עבירה ולכן חשוד נמי לתאות ממון למישקל שוחדא ואסהודי שיקרא. וא"כ גם בעובר בשביל תאות זנות נמי הוא כרשע דחמס והוי ממילא דינו כרע לבריות אף שבעל ברצונה כיון דחזינן דעובר בשביל תאוה על איסורין וזהו כוונת בעה"מ ברע לבריות שכתב ולא נראה לו לחלק בסברא בעלמא דיצרו תוקפו יותר בעריות להכשיר בפסול דאורייתא, ואם כן להרמב"ם שגם חבוק ונשוק הוא לאו שלוקין עליה מדאורייתא שזהו הרשע שפסלה תורה לעדות כמפורש ברמב"ם פ"י מעדות ה"ב, נמי אין לחלק מצד יצרו תוקפו משאר עבירות כיון שעכ"פ נקרא רשע בתורה ככל מחוייבי מלקות שגם עליו נאמר והיה אם בן הכות הרשע, ולכן פ' הכ"מ להרמב"ם צע"ג שאין מקום לחלק להרמב"ם בין בא על הערוה לחבוק ונשוק לענין עדות. ולכן מפרש הרמב"ם ארבעין בכתפיה שהוא מכת מרדות כדפירשו הם אבל לא מצד לא טובה השמועה שבשביל זה לא מסתבר לו שיפסל לעדות אף לר' ששת וכ"ש שלא היה מקשה על ר"נ מזה כיון שאפשר לא עשה כלום אף שרגיל וגס בהם אלא שאירי בראינו דברים האלו שחושב הרמב"ם שהוא מסתכל בנשים בכוונה ליהנות מזה והוא קורץ בידי ורומז בעיניו להן להנאתו שע"ז איכא מכת מרדות על דבר שעשה ממש ולכן סובר ר' ששת שנפסל מדרבנן לעדות כעל כל איסור מדרבנן שחייבין מכת מרדות שנפסלין מדרבנן כדאי' ברמב"ם שם ה"ג, ור"נ מחלק בפסול דרבנן מצד הסברא דיצרו תוקפו דבפסול דרבנן שייך לסמוך על סברא זו וכיון שהמכת מרדות מצינו רק בחשוד על העריות ששייך רק בנתכין ליהנות מהעריות בדברים שעשה אמרינן דהוא דוקא, ולא כשהי' בלא מתכין ליהנות כהא דמסתכל בשעה שעומדות על הכביסה ומסתכל בבגדי צמר שאירי בהכ"א, אף שהוא ג"כ אסור מטעם אותו האיסור עצמו, סובר הרמב"ם שליכא בזה מכת מרדות ואף לר' ששת יהיה כשר לעדות.

ע"כ איסור הסתכלות הוא מצד ונשמרת שלא יבוא לידי הרהור אף במקומות שדרכן לכסות וכן משמע מש"ע אה"ע סימן כ"א שכתב שני הדינים שבשתי ההלכות בדין אחד בסעיף א'. וכיון שהוא דין הרהור מקרא דונשמרת אינם בכלל דין ג"ע שיהיה בהם דין יהרג ואל יעבור, דאף בשביל הוצאת זרע ממש לא מצינו דיהיה בדין יהרג ולא יעבור ובפירוש איתא בסדור ריעב"ץ בחלק מלון מדור ד' סעיף י"ב דאם א"א לו להחזיק הזרע אם לא יכניס עצמו בסכנה אינו מחוייב ולא רשאי להמית עצמו בשביל כך, ואף מה שמסיק אכן העושה במזיד ודאי צריך למסור עצמו על כך ועליו א"ר טרפון בנדה דף י"ג מוטב תבקע כרסו, אין לפרש כפשוטו שצריך למסור נפשו דמ"ש משבת וכל האיסורין שאף אם במזיד הביא עצמו שיהיה בסכנה בלא חלול שבת ועבירת שאר איסורין מחללין עליו שבת ועובר האיסורין ואין חלוק לדינא אם באונס בא לזה או במזיד שעכ"פ כיון שעתה הוא מסוכן יש לו דין היתר דפ"נ אף שודאי יענש ע"ז בד"ש על שהביא עצמו לזה, וכן הוא גם בהוצאת זרע דכיון שהוא ככל עבירות שיעבור ואל יהרג הוא גם לענין הביא עצמו במזיד להוצאת זרע שאינו רשאי להמית עצמו אף שיענש בד"ש ור"ט שאמר תבקע כרסו פשוט שאינו במקום סכנה אלא שיסבול מזה יסורין עד שיתרפא, ואף זה משמע שאין הלכה כמותו שלא הביא והוה הרמב"ם והש"ע ומותר להוציא הקוץ אף שלא במקום סכנה ואף בגרם לזה. (וכוונת הריעב"ץ הוא שצריך למסור עצמו בהשתדלות גדולה על כך ואף שהוא דוחק מוכרחין לפרש כך ולכן לא כתב להמית עצמו כדכתב תחלה ולא לשון למסור נפשו אלא כתב למסור עצמו שהוא רק להשתדלות גדולה על זה). וכיון שנתבאר שאף להוצאת זרע ממש

ליכא דין יהרג ואל יעבור כ"ש לאיסור הרהור מונשמרת שהוא כדי שלא יבוא להוצאת זרע שליכא דין דיהרג ואל יעבור. וממילא למה שנתבאר שאף בהביא עצמו במזיד לידי זה שיוציא לבטלה ליכא דין דיהרג יקשה לכאורה עובדא דהעלה לבו טינא שאסרו לעמוד לפניו ערומה והוא בא"א מדינא כדיוק בעה"מ, דאף שהוא להתרפאות ממה שנחלה מתאווה היה להו להתיר כיון שאין לזה דין ג"ע אלא שהוא כשאר איסורין כמו שלא הי"ל ליהרג במאנסין אותו כקושית הרמב"ן על בעה"מ לשיטתו ולמה שנתבאר דאין לזה דין ג"ע יקשה אף להרמב"ן ואין שייך חלוק להתרפאות מליהרג שכתב הר"ן והב"ח. ולכן צ"ל דלהביא אצלו האשה ערומה שיסתכל בערמומיתה הוא שייך לג"ע, אף שלא יעשה יותר מהסתכלות דהרי כן עושין מגלי עריות להכנת מעשה הזנות שלהם והוא ג"כ מדברים המעמיקים בזמה ואפשר שבאופן כזה שהוא מעשה הכנה משניהם למעשה הזנות אף שהחליטו שלא יעשו מעשה הזנות ממש אלא רק מעשה הכנה דהסתכלות להגדיל תאותם ולא יותר יהיה אף בהסתכלות הלאו דלא תקרבו אף בלא נגיעה כיון שאין לך דבר מביא לידי גילוי ערוה יותר מזה, ויותר מסתבר שעכ"פ בלא נגיעה אינו בלשון לא תקרבו שבקרא, אבל עכ"פ מעשה זמה ודאי הוי שזהו ההכנה שלהם והוי זה מאביזריהו, ולכן ודאי שאין שייך לומר שלעשות הכנה לעבירה הוא מעשה המותר מדאורייתא דיש רק לומר שעדיין לא עברו על האיסור אבל לא שעשו מעשה היתר, וברור דכשיעשה האיסור יענש בד"ש גם על ההכנות שעשה לזה אף כשלא יאסרו רבנן כמו שיש שכר גם על ההכנות לקיום מצוה אך כשלא יעשה האיסור מאיזה מניעה אף שלא מצד תשובה אולי לא יענש דיהיה רק כמו מחשבה רעה שלא נחשבה כמעשה כדאיתא בספ"ק דקידושין ולכן יש להחשיב הכנות למעשה עבירה שעושה מעשה עבירה מדאורייתא אף שעדיין לא עבר בלאו ממש, לכן אמרו חכמים שאסור לו להתרפאות מזה כמו מן העבירה עצמה. ואם היה שייך במאנסין אותו ג"כ שיהיה ההסתכלות מעשה הכנה לזנות היה מחוייב גם ליהרג אבל מסתבר שבמאנסין אותו אין זה הכנה ממילא לזנות שדבר כזה תלוי בלב וכיון שהוא באונס הריגה אין זה הכנה כלל אבל בהעלה לבו טינא שמתאוה לזנות אבל יתרפא גם בהכנות ע"י ההסתכלות זה ודאי הויא הכנה להעבירה שלכן אסרו לו. ורק לבעה"מ הקשה הרמב"ן שפיר דגם הזנות עצמה הי"ל להתיר כיון שהוא להנאת עצמן וכ"ש שהי"ל להתיר עמידתה ערומה וע"ז תירץ הר"ן והב"ח שפיר שיש חלוק בין להתיר להתרפאות מליהרג וכדבארתי מחלוקתם.

וא"כ הוא רק להביא אצלו האשה ערומה שזה הויא הכנה לזנות אבל מה שהוא הולך למקום שיושבות מגולות בשרן שהנשים לא בשביל מחשבת זמה יושבות שם כן וגם לא משימין כלל לב למה שהוא בא שם אין שייך כלל לג"ע, שאין זה מהכנות זמה כלל ועובר רק באיסור הרהור בנשים מקרא דונשמרת אף בנתכוין ליהנות, וכ"ש בלא נתכוין ליהנות שהוא רק באיסור דונשמרת שאין בזה דין דיהרג ואל יעבור.

ולמה שבארתי יש מקום לתרץ דברי הר"ן ע"ז דף כ"ח שכתב על תעמוד ערומה ותספר עמו מאחורי הגדר שדברים אלו אינן ג"ע ממש אלא שעובר בהן בלא תקרבו לגלות ערוה שהוא לאו דג"ע וכתב הש"ך /יו"ד/ בסימן קנ"ז סק"י שהר"ן סובר כהרמב"ם שעל קריבה איכא לאו ומלקות מה"ת ולא כרמב"ן, שתמוה מאד הא ליכא לאו ומלקות אף על הסתכלות בערומה וכ"ש על לספר עמה שליכא לאו, ועיין בגליון מהרש"א שהקשה זה וכתב קשה אטו דבור דאורייתא הוא ונשאר בקושיא, ומה שלא הקשה מתעמוד ערומה אולי משום דעכ"פ אסור מדאורייתא מקרא

דונשמרת ואף שבארתי שבשביל איסור זה ליכא דין דיהרג ולא יעבור משום שאינו לאו דג"ע אולי נחית למה שכתבתי שהסתכלות באופן שהאשה באה אצלו לשם זה נחשב מג"ע, ואולי סובר כהר"י שהביא הב"ש סימן כ"א סק"ב דלהביט ביופיה הוא איסור מדאורייתא מקרא דלא תתורו ויסבור שזה ג"כ נחשב מג"ע ולכן הקשה מדבור שודאי אין בזה איסור דאורייתא אבל ודאי שקשה גם מתעמוד ערומה שהרי מפורש בר"ן שהוא מלא תקרבו וזה ליכא. ולכן אפשר שהר"ן סובר שהסתכלות כזה שהוא מעשה הכנה משניהם למעשה זנות אף שהחליטו שלא יעשו מעשה הזנות ממש יש בזה לאו דלא תקרבו כהאפשר שכתבתי, וא"כ סובר יותר דאף דבור כזה עם המתאווה לה לזנות עמה הוא קריבה והכנה למעשה זנות משום שגם דבור של אהבה וחבה הם מדברים המכינים למעשה הזנות, דהא מסתבר שתספר עמו מאחורי הגדר הם בדברים כאלו שדברים בעלמא לא שייך שיתרפא ואף אם יתרפא לא מסתבר שיאמרו שימות ולא ידבר דברים בעלמא דמ"ש מעמידה לפניו כשהיא לבושה שמשמע שהיו מתירין לו מטעם דכיון שבזה ליכא אלא האיסור מצד כוונתו ליהנות, דהכנה לזנות ליכא בזה, הוא רק איסור דהרהור מונשמרת שאינו מחוייב למות כמו בשביל שאר איסורין וא"כ גם לדבר דברים בעלמא לא יגרע אלא שאירי לדבר עמו דברי אהבה וחבה שהם גם הכנה לזנות כשמתכוונים לזה כהא שמתרפא מזה לכן סובר הר"ן דיש בזה משום לא תקרבו באופן ההוא דוקא. אבל אף אם לא נימא כהר"ן דיהיה בזה הלאו דלא תקרבו שפיר אמרו דאסור להתרפאות בהן אף שלאיסורי דרבנן נימא דאין לו למות כדבארתי הטעם לעיל.

והנה על הסתכלות בלא מתכוין ליהנות אף שיבא מזה לידי הרהור והנאה יש ראיות מפורשות שנדחה מפני פ"נ דהא הגמ' בסוטה דף כ"א שהוא חסיד שוטה ומבלי עולם בטבעה איתתא בנהרא ואמר לאו אורח ארעא לאיסתכולי בה ולאצולה, וברור שאף אם ברי לו שיבא לידי הרהור מחוייב לאצולה וברור שאין חלוק בין אצולי נפשיה לאצולי אחרים, דבהג' דברים אסור לעבור אף בשביל אצולי אחרים, אלא ודאי שזה לא הוי מאיסורי ג"ע כיון שרק מדין הרהור הוא האיסור, ואף שמחוייב גם ליגע בה ולחבקה בידי אף שהנגיעה בגופה הוא מלאו דקריבה שהוא לאו דג"ע, נראה פשוט משום דעצם הנגיעה והחבוק אינו משום חבה והאיסור דחבוק ונשוק וכל נגיעה הוא רק כשעושה דרך תאוה, ואף שידע בנפשו שכשיגע בה ויחבקה בידי להוציאה מן הנהר יתכוין גם ליהנות ממנה, אין להחשיב איסור זה על מעשה הנגיעה והחבוק שעושה כיון שהמעשה ודאי אינו דרך תאוה כיון דאף מי שאין לו שום תאוה היה עושה זה והוי האיסור רק הנאה שבלב שיש לו מזה ממילא אין ע"ז איסור קריבה אלא איסור הרהור מקרא דונשמרת שזה נדחה מפני פ"נ.

וגדולה מזה מצינו בב"ב דף נ"ז שאמר ר"ח בר אבא על קרא דעוצם עיניו מראות ברע זה שאין מסתכל בנשים בשעה שעומדות על הכביסה ומקשה ה"ד אי דאיכא דרכא אחריתא רשע הוא פרשב"ם ואף על פי שעוצם עיניו שלא הי"ל לקרב אלא להרחיק מן העבירה, אי דליכא דרכא אחריתא אנוס הוא פרשב"ם אנוס הוא אם מסתכל דרך הליכתו ואנוס רחמנא פטריה ולמה מזקיקו הכתוב להעצים עיניו עיין שם ולכאורה נהי דליכא דרכא אחריתא אינו אנוס דהרי אפשר לו שלא לילך כלל לשם ואף שצריך לילך לשם לפרנסתו ולעבודתו ולשאר צרכיו מה בכך הא אנוס ממון אינו אנוס לדחות איסורין. ולכן צריך לומר דכיון דהאיסור הוא רק משום חשש שיבוא לידי הרהור רשאי לסמוך על עצמו שייסח דעתו מהן ולא יהרהר מחמת שיתכל בהן כשיש לו צורך ללכת שם לצרכי פרנסתו

וכדומה ואינו מחוייב לחשוש ע"ז ביותר ולהפסיד ממונו ולמנוע משאר צרכיו, ורק כשאין לו צורך לעבור כאן כגון באיכא דרכא אחריתא וה"ה כשאין לו צורך לילך שם דהולך רק לטייל שאף בליכא דרכא אחריתא הוא אסור לסמוך על עצמו שיסיח דעתו דהא זהו האיסור ונשמרת שלא יסמוך על עצמו לומר שלא יהרהר אבל במקום צורך רשאי לסמוך שלא יהרהר. ומכיון שרשאי לילך ולא לחוש להרהור דבל"ז היה אסור לילך אף להעצים עיניו שיש עדיין לחוש להרהור א"כ אין לו להעצים עיניו דהרי אנוס הוא להסתכל דרך הליכתו ואנוס זה הא סגי שיפטריה רחמנא מאיסור לסמוך על עצמו דסובר דלענין הרהור אין חלוק בין עוצם עיניו ללא עצם כיון שיודע שהן מגולות במקום המכוסה ובשביל זה עצם עיניו ומתרץ דאפ"ה מיבעי ליה למינס נפשיה כשאפשר לו מדרך חסידות כדפרשב"ם, והטעם אולי בשביל זה יהיה טרוד שלא להרהר וגם אולי הראיה ממש יגרום גם להסתכל ביותר. עכ"פ חזינן שאף בשביל הפסד ממון ושאר צרכים שצריך לעשות רשאי לילך למקום שמגלות השוק והזרועות שהם מקומות שדרכן לכסות אף שיהיה מוכרח להסתכל, ואף כשלא יוכל לעצום עיניו אף לבעלי נפש, וכשיכול לעצום עיניו מדינא אינו מחוייב כיון שהוא דבר קשה לפניו ורק ממדת חסידות יש לו למינס נפשו ולעצום עיניו.

והנה מדסתם בגמ' משמע יותר שאף שלא בטוח שלא יבוא להרהור נמי מותר לילך בליכא דרכא אחריתא לעשות צורך פרנסתו ושאר צרכיו, מטעם שאיסור הרהור אינו מצד עצמו אלא כדי שלא יבוא לידי טומאה בלילה שלא ברור הדבר שיבוא לידי טומאה אלא שיש לו לחוש לזה לכן לא מחוייב למנוע מצרכיו ולהפסיד פרנסתו בשביל הספק. אבל לא מסתבר להקל כ"כ דכיון שהקרא אסר להרהר מצד ספק זה הרי נמצא שהרהור הוא כבר איסור בעצם וממילא כיון שיודע שא"א לו בלא הרהור איך יהיה מותר לו לעבור על איסור שבתורה בשביל פרנסתו וצורכו בלא פ"נ, אך אולי כיון שבקרא נאמר הטעם דשמירה משום שיבוא מזה לדבר רע הוא כנאמר שאינו איסור ברור ולכן צ"ע לדינא במי שלא בטוח שלא יבא להרהר. אבל במי שסובר שיותר נוטה שלא יבוא בזה לידי הרהור מותר לילך לפרנסתו ולשאר צרכיו בליכא דרכא אחריתא במקום שיושבנות הנשים מגולות בשרן שדרכן לכסות. וכן אם צריך לרפואה להיות אצל הים נמי אם סובר שלא יבוא לידי הרהור מותר להיות שם אם אינו מוצא מקום ושעות שאין שם נשים ואם אינו בטוח צ"ע לדינא. וברחובות שבעוה"ר הולכות פרוצות הרבה שהוא דבר שא"א לאסור, צריך להשתדל בכל האפשר שלא להסתכל והעיקר להסיח דעתו מכל הרהור. ומסתבר שברחובות הוא דבר נקל להסיח דעתו משום שטרוד בהליכתו שלא יזק ולא יזיק אבל בכל אופן א"א לאסור דבר שאין יכולין לעמוד בה.

ובדבר שראית שיש מקילין אף מיראי ה' ליתן יד לאשה כשהיא מושיטה אולי סוברין דאין זה דרך חבה ותאווה אבל למעשה קשה לסמוך ע"ז. והנני ידידו מוקירו, משה פיינשטיין

תוספות מסכת סוטה דף יט עמוד א

וכהן מניח את ידו תחתיה - האי דאיצטריך תו למיתני וכהן מניח את ידו תחתיה ולא קתני בסתם ומכניס את ידו לאשמועינן דתנופה בכהן ירושלמי וכהן מניח את ידו תחתיה ואין הדבר כיעור מניח מפה ואינו חוצץ מביא כהן זקן

ואפילו תימא כהן ילד שאין יצר הרע מצויה לשעה תני ר' חייא סוטה גידמת שני כהנים מניפין על ידיה אבל בגמרא
דידן אמרינן בסוף פרק ארוסה (לקמן דף כז.) דגידמת לא היתה שותה וי"ל דפליגי אי בעינן קרא כדכתיב.

שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ב סימן יד

בענין הליכה בסאבוויי ובבאסעס בשעה שא"א ליזהר מנגיעה ודחיפה בנשים מצד הדוחק י' מנ"א תש"כ. מע"כ
ידידי מו"ה יעקב שאטטען שליט"א.

בדבר הליכה בסאבוויי ובבאסעס בזמן שהולכים בני אדם לעבודתם שנמצאים שם אנשים ונשים דחופים זה בזה,
שקשה מליזהר מנגיעה ודחיפה בנשים אם מותר אז ללכת בשעות אלו שם. הנה מצד הנגיעה ודחיפה בנשים אז
ליכא שום איסור משום דאין זה דרך תאוה וחבה, וכל איסור נגיעה בעריות הוא אף להרמב"ם שסובר שהוא בלאו
דלא תקרבו דאורייתא דוקא דרך תאוה כמפורש בדבריו ריש פכ"א מא"ב, ומשמע שבלא דרך תאוה ליכא אף
איסור מדרבנן שלא הזכיר זה, ומפורש כן בש"ך יו"ד סימן קנ"ז סק"י שהרי כתב הש"ך ראה ממה שמצינו
שהאמוראים היו מחבקים ומנשקים לבנותיהם ואחיותיהם. ומש"כ הש"ך יו"ד/בסימן קצ"ה סק"כ במשמוש הדפק
באשתו נדה שכיון דאינו דרך חיבת ביאה שליכא איסור דאורייתא אף להרמב"ם מותר לבעלה רק במקום סכנה
ובליכא סכנה אסור לבעלה למשמש הדפק כשהיא נדה אינו מצד איסור קריבה דאיכא בכל העריות אלא מצד דיני
התרחקות בין הבעל לאשתו בימי נדותה שאסרו מדרבנן. ומוכרח זה שם גופיה דהרי כתב שם שהמנהג פשוט
שרופאים ישראלים ממשמשים הדפק של אשה אפילו אשת איש או נכרית, ואם היה איסור קריבה אף בלא דרך
תאוה אף רק מדרבנן היה אסור להם שלא במקום סכנה, ואף שמצינו דברים שאסרו רבנן והתירו במקום חולי
אף בלא סכנה כהא /כתובות דף ס' דר' מרינוס אומר גונח יונק חלב בשבת משום דיונק מפרק כלאחר יד הוא
שאסור רק מדרבנן ובמקום צערא לא גזרו רבנן ואיירי בליכא סכנה כמפורש שם בתוס' עיין שם, וכן מותר אף
חולה שאין בו סכנה לאכול בט' באב משום שבמקום חולי לא גזרו רבנן כדאיתא בש"ע /או"ח/ סימן תקנ"ד סעיף
ו' וכתב הט"ז דהוא אף שברור שאין בו סכנה, ועיין בהגר"א סק"ט שהסכים לזה והביא ראה ממה שהתירו נעילת
הסנדל וסיכה ביו"כ לחולה שאין בו סכנה, מ"מ לא כל איסור דרבנן שוין ויש שאסרו אף לחולה כשליכא סכנה. עיין
בר"ן ע"ז דף כ"ז באיסורי אכילה מדרבנן כחמץ שעבר עליו הפסח וכלאי הכרם בחו"ל וגבינה של עכו"ם וסתם
יינם וכדומה שאסרו בליכא סכנה, ובשולי עכו"ם התירו לחולה אף שליכא סכנה, והר"ן עצמו מסתפק שמא גם
ליהנות באה"נ של דבריהם אסרו בלא סכנה ומי"א הביא דמתרפאין בהנאה אף כדרך הנאתן מאה"נ דרבנן, ופסק
כן הרמ"א יו"ד/בסימן קנ"ה סעיף ג' דלרפאות בהנאה מאה"נ דרבנן מותר ולאכול ולשתות אסור עיין שם ולכן
כ"ש שלא היו מתירין איסור דרבנן דקריבה לעריות בשביל להתרפאות בחולה שאין בה סכנה שאיסורי ערוה חמור
מאיסורי אכילה לענין רפואה ולכן צריך לומר שבלא דרך תאוה לא אסרו כלל דלא נחשב זה קריבה לגילוי ערוה
כלל משום שהנגיעה שלא לתאוה וחבה לא יביא כלל לגילוי ערוה והאיסור נאמר לא תקרבו לגלות ערוה שפירושו
כתב הרמב"ם כלומר לא תקרבו לדברים המביאין לידי גילוי ערוה ולא ראו צורך לאסור זה כלל אף מדרבנן.

ועוד ראה מעכו"ם שמותר לרופאים ישראלים למשמש בדפק וכל הנגיעות ומיני משמושים כדכתב שם /יו"ד סי' קצ"ה סק"כ/ הש"ך שהוא רק בשביל הרוחת ממון שלא שייך להתיר איסור אף דרבנן אף אלו שהתירו במקום חולי, והא לא איירי ביש חשש איבה דהא כתב הש"ך דאף ביש שם רופאים אחרים נכרים נוהגין היתר, אלא ודאי שסובר הש"ך שליכא איסור קריבה שלא בדרך תאוה אף לא מדרבנן, ורק באשתו נדה אסור מצד דיני התרחקות. וניחא מה שאיתא בפ"ת /יו"ד סי' קצ"ה/ סקי"ז בשם ספר מקור חיים שיניח בעלה בגד על הדפק ויהיה מותר למששה, דכיון שהאיסור הוא מצד דיני התרחקות מותר בשינוי הנחת בגד שאיכא היכר.

והנה בתורת השלמים /יו"ד סי' קצ"ה/ סק"ט"ו דחה דברי הש"ך דלרמב"ם שאסור מדאורייתא כל שנהנה מנגיעתה בקירוב בשר אפשר דאסור למשש לה הדפק דקרוב הדבר לבוא לידי איסור דאורייתא, ומה שרופאים ממשמים דפק של א"א ונכרית הוא משום דאין לבו גס באשה אחרת עיין שם, ומשמע שאסור מצד איסור קריבה דאם מצד התרחקות לא היה מחלק בין שיטת הרמב"ם דאסור קריבה מדאורייתא ובין שיטת הרמב"ן דהוא רק מדרבנן דהא גם להרמב"ן איכא איסור התרחקות בנדה לבעלה, ולכן שפיר דחה דבריו בסד"ט /יו"ד סי' קצ"ה/ סק"כ"ד וכתב אין בדבריו ממש דרק במה שאסרו משום הרגל דבר וחייבו התרחקות שייך לחלק בין אשתו נדה דלבו גס בה לאשה דעלמא אבל מה שאסור משום קריבות ודאי חמירא א"א מאשתו נדה, וכן הקשה עליו גם בהג"ה מר' שלמה הכהן במחצית השקל עיין שם. ואף שרהיטת לשונם משמע שאיסור דרבנן מיהא איכא, פשוט שליכא שום איסור מאותה הראיה עצמה שהרופאים ממשמים בא"א ובנכרית אף בלא סכנה ואף ביש רופאים אחרים שהם נכרים, ואף מרופאים נכרים הרי יש לאסור מצד האשה הישראלית דבלאו דלא תקרבו וכן אם אסרו מדרבנן הוא אסור להאשה כמו להאיש, אלא ודאי שבלא דרך תאוה ליכא איסור אף לא מדרבנן.

וכוונת תוה"ש נראה דבא לתרץ שיטת הב"י דלהרמב"ם אוסר למשמש הדפק באשתו נדה משום אביזרא דג"ע ולהרמב"ן מתיר, משום דבאשתו נדה קרוב הדבר שכיון שלבו גס בה שנהנה מנגיעתה כשימשמש לה הדפק, אף שהתחלתו למשש לא היה לשם תאוה והנאה אבל קרוב שיבוא לזה ולכן יעבור בלאו אבל בנשים דעלמא אף שחמורות לענין איסור דלא תקרבו אבל הא הוא שלא לכוונת הנאה וחבה ולא יבוא מזה לידי כוונת הנאה וחבה כיון שלא גס בה לכן מותר גם לכתחלה, אבל לרמב"ן שאף נגיעה לכוונת הנאה וחבה הוא רק דרבנן שרי משום פ"נ. ואולי זהו כוונת הגהת ר' שלמה הכהן בסופו עיין שם אבל הוא כתב דאף לתוה"ש הוא רק מדרבנן ואין לאסור במקום סכנה, ולמה שבארתי הוא מדאורייתא לדידיה שבאשתו יש להחשיב גם זה קריבה לג"ע. ונמצא שאף להתוה"ש ליכא לאחרים שום איסור בנגיעה שלא בדרך תאוה וחבה אף לא מדרבנן.

ונראה דהב"ש סימן כ' סק"א שהביא מתשובת הרמב"ן דאף שלא בדרך חבה אסור להרמב"ם מדאו' והוא סובר דאסור מדרבנן ולדבריו הוא מש"כ הב"י /יו"ד סי' קצ"ה/ לענין משמוש הדפק לבעלה כשהיא נדה עיין שם, נמי הוא רק לבעלה שסובר כדבארתי בכוונת תוה"ש שמתרץ דברי הב"י, ומוכרח כן מהא דלרופאים אחרים מתיר גם הב"י. ואף שלא משמע כן לשון הב"ש דלא הזכיר שם שאיירי בבעל לאשתו נדה ובש"ע הא איירי בכל עריות, מ"מ

מוכרחין לומר דמש"כ וכתב בתשובה אפילו אם אינו עושה דרך חבה עד והש"ך השיג עליו בחנם הוא ענין אחר המסתעף מזה, ולא קאי על עריות דש"ע אלא באשתו נדה וסובר כדבארתי לתוה"ש.

עכ"פ לדינא בנשים אחרות אף בא"א ונדות ונכריות ליכא איסור שלא בדרך תאוה לכו"ע, ולכן לא שייך לחוש מללכת בסאבוויי ובאסעס בשעת הליכה לעבודה שדחוקים ודחופים אנשים ונשים אף שלא יוכל לזיזהר מנגיעה ודחיפה בנשים, דהנגיעה בלא מתכוין מחמת שא"א לו לזיזהר אין זה דרך תאוה וחבה. ובאם הולך שם גם עם אשתו נדה ויהיה באופן שלא יהיה אפשר לזיזהר מליגע בה, אף שלא מצוי זה דהא יכולה לעמוד במקום אחר, אבל אם יזדמן כן, תליא לכאורה במחלוקת הש"ך עם הב"י לפי' תוה"ש והב"ש לפ"מ שבארתי, דלהש"ך אין לאסור כיון שאינו דרך תאוה, ומצד התרחקות נמי לא שייך לאסור, שלא נאסרו אלא דברים שעושין כהרגלם שלא ישכחו שהיא נדה ויעשו כהרגלם גם בתשמיש, וזה ליכא בסאבוויי ובאסעס שאין זה כהרגל הוא עם אשתו אלא כהרגלם עם כל בנ"א. ולהב"י יש לכאורה לאסור דמצד שגס בה קרוב שיהנה מנגיעתו בה אף שתהיה שלא במתכוין. אבל מסתבר שבנגיעה שלא במתכוין אף באשתו לא שייך לחוש שיבוא ליהנות מנגיעה זו, דרק למשש הדפק שבמתכוין נוגע בה אף שהוא לכוונת היתר לידיעתו לרפאותה סובר הב"י שקרוב הדבר שיבוא גם ליהנות מזה. וכ"ש שאין לחוש בנגיעה מחמת דוחק רבוי בנ"א שאין שם המקום לחשוב ליהנות מזה, שלכן אף להב"י אין לחוש אף כשיזדמן כן גם באשתו נדה.

וכן ליכא איסור מהאי טעמא גם לישיב אצל אשה כשליכא מקום אחר דג"כ אין זה דרך תאוה וחבה. ועם אשתו נדה כשצריכין לישיב דחוקים יש אולי לאסור להב"י, אבל כיון שרוב האחרונים משמע שסברי כהש"ך, וגם להב"י אין ברור לאיסור דאפשר שאף בישיבה סמוכים אין לחוש לכוונת הנאה לכן אין לאסור.

אבל אם יודע שהוא יבוא לידי הרהור יש לו למנוע מללכת אז אם אין נחוץ לו, ואם מוכרח לילך אז ג"כ לעבודתו אין לאסור לו אף בכה"ג, ויתחזק להסיח דעתו מהן ולהרהר בדברי תורה כעצת הרמב"ם שם הי"ט וע"ז יוכל לסמוך ולילך לעבודתו. ואם יודע שטבעו רע ויבוא מזה לידי קישוי אבר אסור לו לילך אז גם לעבודתו. אבל ח"ו לאדם להיות כן דבא זה מבטלה כדאיתא בכתובות דף נ"ט על האשה וה"ה על האיש וצריך לעסוק בתורה ובמלאכה ולא יהיה כך.

ובדבר לעשות מנין מיוחד ביום טוב בבקר שיבואו אגב אז אנשים להתפלל ולהזכיר נשמות וילכו אח"כ לעבודתם ויחללו יום טוב, איני רואה בזה איסור מסייע ידי עוברי עבירה, כי אם לא יהיה מנין נמי לא ימנעו מלילך לעבודתם כמו שלא נמנעו מאיסור החמור דשבת וי"ט, וא"כ אין בזה שום סיוע לעבירה דחלול יום טוב. ידידו, משה פיינשטיין

חפץ חיים לשון הרע כלל ו סעיף ה

אם אפשר לו לילך ממסיבתם או להניח אצבעו באזניו מצוה רבה הוא עושה בזה כמו שאמרו חז"ל בכתובות (דף ה').

כיון שאין בעדרו דבר טמא, הילכך השתא דלא חיישינן לגילוי מותר, וכן משמע מדברי הרבינו פרץ שהוא המחמיר מכולם וז"ל דאפילו אין דבר טמא בעדרו יש להחמיר להיות ישראל שם בתחלת החליבה פן יערב או ישים הנכרי חלב טמא בכלי קודם שיבוא ישראל ע"כ, הא אי ליכא למיחש להכי מותר, דאחזוקי איסורא לא מחזקינן עכ"ל. ואף על פי שכיון יפה בעיקר הדין לא נתכון בכוונת המרדכי, שהוא ז"ל הבין שהמרדכי סבור דאף במקום דליכא למיחש לתערובת כלל אף על פי כן צריך ראיית ישראל בכל גוונא משום דלא פלוג, וליתא שזה הפך הגמרא דבדליכא דבר טמא בעדרו סגי ביושב ישראל בצד העדר אף על פי שאינו רואה כלל החליבה. ולדעת המרדכי והרב הנזכר שוין בעיקר הדין והכי פירוש המרדכי, יש מוכיחין מכאן דכשאין בהמה טמאה בעדרו שמותר ליקח חלב ממנו אף על פי שלא נמצא שם כלל ישראל בשעת החליבה ולא חיישינן שמא הביא חלב טמא ממקום אחר ועירב עם זה, והיינו דפריך בגמרא אי דליכא דבר טמא בעדרו פשיטא, ויושב ישראל בצד עדרו דקתני לאו דוקא, אלא אורחא דמילתא נקט שכן דרך ישראל לילך לעדר לקנות חלב מן הגוי וישב שם בצד העדר בעוד שהגוי חולב לו, ואין הכי נמי שאף שמצא שחלב הגוי כבר שמותר ליקח ממנו, והכי דייק סיפא דקתני ואינו חושש כלומר דלא חיישינן שמא הביא מבחוץ ועירב, דאי מיירי ביושב בצד העדר לשמור שלא ילך הגוי חוצה ויביא חלב טמא, מאי חששא איכא דקתני ואינו חושש, פשיטא שאין לחוש לו לשום דבר, ועם כל זה כתב המרדכי שטעו, דא"כ לא הוי ליה לאקשווי פשיטא שנראה שלא יש קושיא אלא שהדין פשוט, ואדרבא הוי ליה לאקשווי אמאי צריך שיהיה ישראל עומד בצד העדר, אף שאינו עומד שם כלל מותר לקנות מהגוי, אלא על כרחך דעל כל פנים צריך שיהא ישראל עומד בצד העדר לשמור שלא יביא חלב טמא מבחוץ ויערב, והשתא ניחא דקמקשי פשיטא, דאי לסברת היש מוכיחין מאי קפריך פשיטא אדרבא טובא קמשמע לן דלא חיישינן שיביא מבחוץ חלב טמא ויערב, אלא שיש ליישב בעדם דבברייתא לא הוזכר הך חדושה משמע דלא נחתא להאי דאדרבא יושב בצד העדר קתני דמשמע איפכא וכסברת המרדכי, ולהכי פריך הש"ס דלמאי דקתני בברייתא פשיטא, אבל בעיר אחת דלא שכיח כלל דבר טמא או שהעדר בדיר ואין שם דבר טמא והישראל מבחוץ שאינו רואה חולב, שזהו מה שנשאל רדב"ז עליו, אף לדעת המרדכי מותר לקנות מן הגוי שהרי אין לחוש לדבר טמא ודלא כמו שהבין הרב הנזכר דפליג המרדכי בהא וליתא. וגם תשובת רש"י שהביא השערי דורא שהבאתי לעיל [ד"ה מיהו] הכי מתפרשא וזהו שכתב דלא ליפוק חורבה מינה כלומר שיש לחוש שיביא חלב טמא מעדר אחר שבעיר, הא לאו הכי פשיטא דשרי. וגם בעל ספר ט"ז [ס"ק ב] לא הבין כונת המרדכי על בורייה והעיקר כדפרישית, ותדע שהרי רדב"ז הביא סיוע לסברתו הפך המרדכי מדברי הרבינו פרץ והמרדכי גופיה סיים שהרבינו פרץ כתב כסברתו ודלא כהיש מוכיחין א"כ על כרחך לפרש כונת המרדכי כדפרישית ודלא כמו שהבין רדב"ז. ותדע עוד שהרי המרדכי בפרק קמא דחולין [רמז תקצ] גבי כותח של גוים דמותר כתב דאע"ג דאית ביה חלב כיון שמעמיד מותר ע"כ. ואכתי קשה דמה בכך תיפוק לי דאסיר משום חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו אלא משמע דהיכא דליכא למיחש לחילוף חלב טמא שרי: הכלל העולה דבעיר שלא נמצא שם חלב טמא או שהוא יותר ביוקר מחלב טהור מותר לקנות מהעכו"ם חלב שחלבו בלא ראיית ישראל כלל. וכן מצאתי המנהג פשוט פה

אמשטירדאם וכן נהגתי אני ג"כ זולת קצת יחידים הנזהרים בזה. אבל בעיר שנמצא שם חלב טמא אף שאין לאותו עכו"ם שקונה ממנו דבר טמא בעדרו, מכל מקום צריך לראות קודם החליבה בכלי אולי הניח שם חלב טמא, וגם צריך לראות כל החליבה מתחילה ועד סוף או ביוצא ונכנס או בעומד שם בצד העדר באופן שלא יוכל לילך למקום אחר להביא חלב טמא לערבו עם זה, הא לאו הכי אפילו בדיעבד אסיר ודלא כמור"ם בתורת חטאת [כלל פא דין ו]. והכי מסיק הש"ך [ס"ק ח] וכן באיסור והיתר הארוך מבואר הפך מה שכתב התורת חטאת בשמו וכמו שכתבתי לעיל [ד"ה מיהו], באופן שבעל תורת חטאת לא כיון יפה, אמנם אנו העמדנו הדינים על אמיתותן ובוריין בס"ד:

שו"ת חתם סופר חלק ב (יורה דעה) סימן קז

נעימות ימינך הגיעני והנאני שזכית לבוא לבית ירא ה' מרבי' יהיה מכירך ברוך ואתה תצליח ותשכיל במלאכתך מלאכת שמים ותלמידך יריון מדשן ביתך ונחל עדניך תשקם אמן. נידון מה שנוהגים שמה אפילו הכשרים בישראל שנזהרים מחלב שחלבו נכרי ואין ישראל רואה מ"מ פשוט להם והיתר גמור לאכול פת שנילש עם חלב הנ"ל ולוקחים מנחתום גוי להדי' ואם אין לזה שום היתר שאלת אם יש לצרפם לזימון הואיל ואוכלים דבר אי' דרבנן שוב דנת על עיקור הדין אי חלב נאסרה במנין אפילו במקום וזמן שאין בהמה טמאה הראוי' לחלוב מצוי ביניהם כבזמן ומקומות אלו שהבהמות הטמאים המצויים גם הגוים ממאסים חלבם.

הנה בש"ד כ' ומביאו פר"ח סי' קי"ד וז"ל חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו אין בהמה בדיר אסורה דלא ליפוק חורבא מיניה ופורץ גדר ישכנו נחש כך פסק רש"י ז"ל עכ"ל ולא הראה מקום איה מקומו ברש"י אולי בתשובה אך נ"ל מבואר כן במס' ע"ז ל"ה ע"א בטעם איסור הגבינה א"ר חנינא משום דא"א לה בלא צחצוחי חלב עפירש"י ומה שהקשו התוס' הא הגוי לא יהיה שוטה לערב חלב טמא שאינו עומד בשרוצה לגבן והמעיי' בלשון רש"י יבין דבר לאישורו דס"ל לרש"י דחלב גזירה קדמוניות /קדמונית/ היתה קודם שאסרו גבינה ואז אסרו החלב שאין ישראל רואהו אף על גב דתחלת גזירתו הי' משום חשש עירב דבר טמא מ"מ כיון שגזרו ואסרו במנין סתם אסרו כל חלב שאין ישראל רואה החליבה או יכול לראות אפי' ליכא חשש דבר טמא כגון החולב לגבן מ"מ החלב אסורה אמנם כשנשתנה מצורתה ונעשית חמאה או גבינה לא גזרו וחזרה להתיר וכ"כ ס' זו כ"מ נמצא באותו הדור הי' החלב אסור אפי' חולב לגבן כך נאסר במנין והגבינה הנעשה מזה הי' מותר כיון שנשתנה והנה החלב הלז כל זמן שלא נשתנית היא איסור גמור ככל האי' ואוסרת תנור ופת והכלים שוב בדור אחר נמנו לאסור הגבינה הנעשית ממנה משום נהי דאותו חלב שיקפה ונשתני' הותר' מ"מ אותן צחצוחי' שנשארן ביני אטפי לא נשתנו אעפ"י שהוא חלב טהור בודאי מ"מ כל זמן שהחלב בעין ולא נשתנה היא אסורה משום גזירה קדמוניות /קדמונית/ דחלב שחלבו נכרית ואין ישראל רואהו כל עין רואה יבין שזה דעת רש"י במתק לשונו ולק"מ ק' תוספות ונ"ל דהאומרים דפליגי אר' חנינא וס"ל טעם אחר באיסור גבינה היינו משום דלא ס"ל לחוש לביני אטפי כאשר

יבואר אי"ה ותלי' זה בב' לשונות מס' ע"ז ל"ה ע"ב ואי בעית אימא אפי' תימא דקבעי ליה לגבינה איכא דקאי ביני אטפי אבל לישנא קמא לא חייש לביני אטפי אפילו בישראל הקונה חלב מנכרי לגבן מכ"ש נכרי חולב לעצמו לגבן ולא דפליגי לישנא אי' הי' גזירה סתומה או לא אלא פליגי בלשון תחלת הגזירה ולכ"ע החלב נאסרה במנין ושוב אסורה בכל מקום ובכל זמן אך פליגי אי תחלת הגזירה גם הי' אחלב שעושי' ממנה גבינה ומשום ביני אטפי או מתחלה לא נחתי להכי ונ"ל עוד המדקדק ויעיי' בלשונותיו של ה"ה ממ"א באיזה מקומן שם יראה ויבין כי בהא לא מספקי' כלל ולא נחלק אדם מעולם דחלב דביני אטפי אותה שלא נשתנית אסורה שהרי נאסרה במנין ואוסרת תערובתה ומה לי שערבה בקדרה או בגבינה וחמאה ולא יאכל הגבינה כ"א בהסרת צחצוחי החלב ההיא ובזה לא פליגי אך ר' חנינא ס"ל אסרו הגבינה הנכרי משום צחצוחי חלב גזרו על הגבינה אפי' בהסיר הצחצוחית ע"י בישול ועל זה פליגי אמוראי וס"ל גבינה מבושלת לא נאסרת אלא מטעם ניקור או שומן חזיר או העמדת הקיבה ופסק רמב"ם כוותי' וכן חלב שחלבו נכרי וקנאה ישראל ועשה ממנה גבינות גם ללישנא קמא היה אסור אם לא יסורו האי דקאי ביני אטפי אבל אי בשיל לה שרי ואב"א משום דקאי ביני אטפי אסרי אפי' לגבן ישראל ולא קיי"ל כל"ב ההוא דלביני אטפי לא חיישי' לאיסו' מבושל אבל בלי בשול פשיטא דאסור ואי לא תפרש כן דברי ה"ה אין מובן לדבריו במה שכפל דרמב"ם לית ליה הך דביני אטפי ולא חשש לצחצוחי חלב ושוב כ' וכפל דלרמב"ם לא הותר גבינה וחמאה אלא בבישול ומייתי' תוספתא על זה אע"כ כנ"ל.

ובכסף משנה שם כ' להדיא דחלב הוא דבר הנאסר במנין וכן מורה פשטות המרדכי דמייתי הרב"י ריש הסי' אלא דהדר תבר לגזיזי' וכתב הטעם משום שמא הי' חלב טמא בכלי מאז משמע אי לא שכיחי חלב טמא בכל השכונה מותר ורישא לאו היינו סיפא.

ועיין ד"מ אות ב' בסופו מייתי דברי האו"ה אבל אם היה לו חותם א' בחלב די בכך הואיל ורוב מן החלב כשר ואף אם עירב בו דבר טמא אינו אסור רק מדרבנן ולכן די לו בחותם א' עכ"ל ועיי' ש"כ סי' קי"ח סק"ח דמייתי האי טעמא אלא שכ' עוד טעם אחר בשמו כיון דרוב חלב המצוי בינינו הוה חלב טהור אם כן ליכא אלא אי' דרבנן ודגול מרבבה הקשה הא מרא דשמעתא דחמפ"ג הוא רב וס"ל מב"מ = מין במינו = לא בטיל ומ"מ סגי ליה בחות' א' ולק"מ די"ל רב מיירי במקום שאין חלב טמא מצוי ואינו אסור רק משום גזירה והאו"ה רצה ליתן טעם דלדין אפי' במקומות שמצוי חלב טמא מ"מ סגי בחותם אחד משום דקיי"ל מין במינו היא ברובא.

שבתי וראיתי דק' דגול מרבבה בלא"ה יש ליישב ולומר רב ס"ל טע"כ = טעם כעיקר = לאו דאורי' וס"ל לענין מב"מ בתר טעמא אזלי' ולא בתר שמא כאביי ודלא כרבא והשתא י"ל נהי כל חלב טמא הוה מב"מ בשמא עם חלב טהור מ"מ בטעמא איכא חלב טמא דשוה בטעמא ואיכא דלא שוה ולפ"ז הוה ס"ס = ספק ספיקא = בין לדין בין לרב לדין הוה ס"ס שמא לא עירב בו כלל ואת"ל עירב שמא אותה חלב השוה בשמא וטעמא ובטל ברוב וליכא תו אלא אי' דרבנן וסגי בחותם א' ולרב הוה ס"ס בהיפך דלמא לא עירב

ואת"ל עירב שמא מאותה חלב דשוה בשמא ולא בטעמא דמב"מ לא הוה דרב אזיל בתר טעמא ומשום טע"כ לאו דאורי"י וסגי בחותם א' כן י"ל מ"מ מבואר מכאן דמשמע דחלב טמא מגזירה נאסרה במנין בלא פלוג וכן יראה בהדיא בלשון רשב"א בתה"א והרמ"א בהגה"ה סי' קט"ו שכ' ואם חלבו גוים מקצת בהמות וכו' ומ"ש עליו ש"כ ס"ק י"ג וכן ממ"ש רמ"א עוד שם אוסרת כלים שנתבשלת בהם וכו' ומ"ש ש"כ עליו סקי"ד ע"ש מבואר להדי' דס"ל דנאסרת במנין כיינם ובישולם אך הפר"ח מייתי תשו' רדב"ז דפשיטא לי' דחלב לא נמנו עליו לאוסרה ומשו"ה היכא דליכא דבר טמא מצוי מותרת וכו' פר"ח שעל זה סמך בהיותו באמשטרדם אכל עמה' חלב שחלבו נכרי ר"ל כי במדינתו מקום שיצא משם שמה שכיחי חלב גמלים משא"כ במדינתנו הנה מ"ש באמשטרדם רצונו שנתאכסן אצל ספרדי' פורדגיסין /פורטוגזים/ שם והם נוהגים היתר עפ"י רדב"ז הנ"ל הנה בגוף הדין כבר כתבתי לעיל דעתי מש"ס ופוסקי' אך לו יהיה שיהיה דעת כהרדב"ז ועכ"פ איכא דעת רש"י בגמ' ותשו' רש"י ועוד פוסקים דס"ל לאסור ורמ"א וכו"מ כ' כוותי' ואנו נוהגים כן א"כ אפי' הלכה כאינך פוסקי' מ"מ כיון דיש דעה להחמיר כבר קבלנו אבותינו עליהם כאותה דיעה ואסור עלינו בני אשכנז מדינא ואין לו התרה ועמג"א סי' קנ"א ססק"ז וקרוב בעיני נדר דאורייתא אף על פי שמכל מקום קיל ככל אי' דרבנן היינו כך קבלו הנדר שיהיה אסור עלינו כקולא איסו' דרבנן אבל לעבור על זה עובר על נדר דאורייתא והיינו אם הלכה כרדב"ז להקל ורק אבותינו קבלו עליהם כדעת המחמיר ה"ל נדר דאורייתא אך אם עיקור הדין דלא כרדב"ז אם /כן/ לא קבלנו עלינו כלום אלא שהאיסו' הוא כך מעיקרא איננו נדר אלא העובר הוא עבריין באיסור דרבנן נמצא חומרא קולו וק"ל.

ומה שכתבתי שהקבלה הוא נדר דאורי"י אעפ"י שלא אסר עצמו בלשון קונם מ"מ כל שמקבל על עצמו לעשותו דבר מצוה הוה דאורי"י ונפקא מפ"ך זו צדקה כ"כ ר"ן נדרים ח' ע"א ד"ה עליו להשכים וכו' והמקבל עליו פרישות שלא לעשות כגון נידון שלפנינו שלא לאכול חלב גוי או קבלת תענית נפקא לן מקבלת נזירות שאומר בלשון קבלה וכבר הארכתי בזה בגליון מג"א /סי' תקס"ב/ סקי"ו ואין כאן מקומו.

מעתה חלב שחלבו נכרי ואין ישראל רואהו אסורה עלינו אי דאורי"י אי דרבנן כמבואר לעיל ופורץ גדר ישכנו נחש אך מ"ש מעלתך שאפי' הנזהרים מ"מ נעשה להם כהיתר וכחומה פרוצה לקנות מפלטר פת שנילושה עם חלב שלהם צע"ג מאין נתפשט ההיתר ההוא הלא תערובתה אסור אפילו הכלים ועיינתי בזה ללמוד זכות אולי ס"ל כשם שכ' כ"מ בדעת הרמב"ם שלא גזרו אלא אחלב בעין ולא על החמאה שכבר נשתנה וס"ל אף על גב דאוסרת תערובתה מ"מ כשנלושה עם קמח ונעשה מצירופם עיסה ונאפת פנים חדשות בא לכאן והוה ליה כנשתנה ויש לזה פנים במס' כריתות ה' ע"א לחם לא אי' בעיני' ועמ"ש בס' מקור חיים סי' תס"ז גבי דבש ודחיתי כל דבריו בגליון מג"א סי' רי"ו סק"ג באריכו' ואפי' לפי טעות הלז מ"מ צריך להיות כעין תורא דאי לאו הכי אסור משום עיסה שנילושה בחלב ועיי' מה שהחמיר בזה בתשובת צמח צדק ורמז עליו מג"א סוף סימן תמ"ז סוף סקמ"ה.

ואתה בני שמור נפשך ולא תטוש תורת אמך ומכל מקום לצרף בזימון כיון דפר"ח העיד דספרדים אוכלים להדיא אינהו מיכל אכלי לדידן מיסתם נמי לא סתים ועוד איכא משום איבה וגדול השלום ושלום לך ולתורתך הכ"ד א"נ - פה יערגן סמוך לק"ק פ"ב יום ד' ט"ו מנחם קצ"ד לפ"ק. משה"ק סופר מפפ"דמ.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מאכלי עובדי כוכבים סימן קיב סעיף ה

יש אומרים שמי שיש בידו פת, או שיש פלטר ישראל, ויש פלטר עובד כוכבים עושה פת יפה ממנו, או ממין אחר שאין בידו של פלטר ישראל, מותר לקנות מפלטר עובד כוכבים במקום שנהגו היתר בפת של פלטר, דכיון דדעתו נוחה יותר בפת פלטר זה מפני חשיבותו בעיניו, הרי זה כפת דחוקה לו.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מאכלי עובדי כוכבים סימן קיב סעיף ח

יש מי שאומר דבמקום שאין פלטר מצוי כלל מותר אפילו של בעלי הבתים.